
Kohti yhteisöllisyyttä käsityön ja ohjauksen keinoin monikulttuurisissa ryhmissä

Päivikki Rouvinen

Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulututkinto

Savonia
ammattikorkeakoulu

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Päivikki Rouvinen	
Työn nimi Kohti yhteisöllisyyttä käsityön ja ohjauksen keinoin monikulttuurisissa ryhmissä	
Päiväys	21.3.2011
Sivumäärä/Liitteet	58/3
Ohjaaja(t) Kaisa Klemola ja Marke Iivarinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t)	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia erilaisia merkityksiä käsitöihin liittyy eri kulttuureissa ja eri kulttuuritaustaisten ihmisten elämässä. Monikulttuurikeskus Kompassin toimintaympäristöön liittyen selvitettiin, millaisia merkityksiä käsitöihin liittyvällä yhteisöllisellä toiminnalla on ihmisten elämässä, jotka osallistuvat toimintaan. Kiinnostuksen kohteena oli myös se, miten ohjauksen keinoin voidaan vaikuttaa ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyden kehittymiseen monikulttuuristen ryhmien toiminnassa. Kompassin alaisuudessa toimivien Knitting Clubin ja Kansainvälisen naistenryhmän kanssa järjestettiin työpajat, joissa aiheina olivat eri kulttuurit ja käsityöt. Työpajojen yhteydessä pohdittiin opinnäytetyön aiheeseen ja ohjauksen järjestämiseen liittyviä kysymyksiä.</p> <p>Aineiston hankinnan menetelminä käytettiin haastatteluja ja havainnointia, jotka toteutettiin monikulttuuristen ryhmien keskuudessa. Osittain etukäteen jäseneltyjen haastattelujen teemat liittyivät haastateltavien synnyinmaan käsityökulttuuriin sekä heidän näkemyksiinsä Knitting Clubin ja Monikulttuurikeskus Kompassin toiminnasta. Havainnointi oli osallistuvaa ja liittyi sekä ryhmien toimintaan että työpajojen järjestämiseen. Aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten mukaan haastatteluihin ja työpajoihin osallistuneet kokivat käsityöt tärkeäksi osaksi omaa elämäänsä ja kulttuuriaan. Työpajoissa pystyttiin luomaan osallistujien välille vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa. Opinnäytetyön tulokset antoivat tietoa siitä, miten yhteisöllinen ohjatussa ryhmässä tapahtuva käsitöihin liittyvä toiminta mahdollistaa eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssakäymistä ja maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.</p>	
Avainsanat käsityö, käsityökulttuuri, kulttuuri, monikulttuurisuus, yhteisöllisyys, ohjaus	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Päivikki Rouvinen			
Title of Thesis Towards communality with the means of handicraft and guidance among multicultural groups			
Date	21.3.2011	Pages/Appendices	58/3
Supervisor(s) Kaisa Klemola and Marke Iivarinen			
Project/Partners			
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis was to examine the meaning of handicraft in different cultures and in those people's lives who have different cultural backgrounds; more specifically, the meaning of multicultural and communal handicraft activity in those people's lives who participated in an activity as such provided by the Multicultural Center Kompassi. Another aim was to find out the ways in which guidance contributes to the interaction and community development in the activity of multicultural groups. Knitting Club and International women's group arranged workshops where different cultures and handicrafts were discussed. During the workshops questions related to the subject of the thesis and guidance were dealt with.</p> <p>The methods of collecting data were interviews and observation which were carried out among the groups. The observation was participative and was related to the activity of the groups and to the arranging of the workshops. Data was analyzed by means of a directed content analysis.</p> <p>The study revealed that the participants in the workshop groups valued handicraft as an important part of their life and culture. In the workshop groups, people were able to create interaction and cooperation among the participants. The research provided information about how handicraft-related communal activity enables social intercourse and collaboration between people who have different cultural backgrounds and helps integration of the immigrants to the Finnish society.</p>			
Keywords handicraft, handicraft culture, culture, multiculturalism, communality, guidance			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	6
3 MONIKULTTUURISTEN RYHMIEN HAVAINNOINTI JA HAASTATTELUT	9
4 KÄSITYÖKULTTUURI	12
4.1 Käsitöiden määrittelyä opinnäytetyön aiheen näkökulmasta	12
4.2 Käsitöiden kulttuurin osana ja toimeentulon mahdollistajana	15
5 MAAHANMUUTTAJAT JA MONIKULTTUURISUUS.....	20
6 MONIKULTTUURIKESKUS KOMPASSI.....	23
6.1 Kompassin toiminta	23
6.2 Monikulttuuriset ryhmät Knitting Club ja Kansainvälinen naistenryhmä.....	26
6.3 Havaintoja monikulttuuristen ryhmien harrastustoiminnasta.....	29
6.4 Käsitöiden ja luovan tekemisen kautta syntyvä yhteisö ja yhteisöllisyys	32
7 MONIKULTTUURISTEN TYÖPAJOJEN JÄRJESTÄMINEN	36
7.1 Työpajojen tavoitteet ja suunnittelu.....	36
7.2 Työpajojen toteuttaminen ja työpajaryhmien ohjaaminen.....	38
7.2.1 Työpaja Kompassin tiloissa	38
7.2.2 Työpaja Petosen asukastuvalla	45
7.3 Työpajojen toteuttamisen arviointia.....	48
8 POHDINTA	51
KUVAT JA KUVIOT	54
LÄHTEET.....	56
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on muotoutunut monien vaiheiden kautta. Oman taustani, Kuopion Muotoiluakatemian opiskelujen ja työharjoittelun kautta olen tutustunut erilaisiin kulttuureihin ja eri kulttuureista tuleviin ihmisiin, mitkä ovat vaikuttaneet aiheeni valintaan. Kiinnostus erilaisia kulttuureita ja käsitöitä kohtaan olivat alkulähtökohtina opinnäytetyölleni.

Kesällä 2010 olin työharjoittelussa Namibiassa yhdessä ystäväni ja opiskelutoverieni Jonna Pajamäen ja Saara Räsäsen kanssa. Suoritimme harjoittelumme Penduka Development Trustissa, joka sijaitsee Namibian pääkaupungin Windhoekin Katuturan asuinalueella. Valtiosta riippumaton Penduka aloitti toimintansa vuonna 1992. Järjestön tarkoituksena on auttaa ja tukea Katuturan alueella elävien sekä muualla Namibiassa asuvien naisten toimeentuloa. Toiminnan kautta tuetaan erityisesti köyhiä, vammautuneita, sairaita ja kouluttamattomia naisia sekä annetaan naisille mahdollisuus kehittää taitojaan. (Penduka, for you, for us!) Harjoitteluun Pendukassa kuului muun muassa lasten vaatteiden kehitys- ja suunnittelutyötä, tuotteiden valmistamista, kirjomista, kierrätyslasihelmien valmistuksen opettelua, uusien tuotteiden kehittämistä lasihelmiä hyödyntäen ja lisäksi niiden hinnoittelua. Painoimme printtejä paitoihin ja muihin tuotteisiin, opettelimme Afrikkalaisen batikin tekoa ja suunnittelimme uusia värejä kankaisiin. Myös Pendukan oman myymälän, Craft Shopin, uudelleen järjestäminen kuului työtehtäviin. Lisäksi toteutimme kolme työpajaa Pendukan työntekijöille, missä materiaaleina käytimme muun muassa kierrätysmateriaaleja. Tällaisessa yhteisössä ja kulttuurisessa ympäristössä työskenteleminen sekä uusien asioiden oppiminen antoi paljon. Työharjoittelun kautta saadut kokemukset vaikuttivat myös opinnäytetyöni aihevalintaan.

Opiskeluni aikana olen ollut mukana ohjausprojekteissa ja ohjausryhmissä, joissa osallistujat ovat olleet eri -ikäisiä ja -taustaisia ihmisiä. Tutkivan toiminnan opinnoissa ryhmätehtävänä, Jonna Pajamäen, Inka Hapulin ja Silja Ovaskaisen kanssa, suunnittelimme ja toteutimme Monikulttuurikeskus Kompassissa maahanmuuttajille suunnatut, kaksi käsitöihin liittyvää työpajaa. Samalla tutustuimme Kompassin monipuoliseen toimintaan ja siihen, millainen merkitys toiminnalla on maahanmuuttajille.

Aiempien kokemusten ja tietojen pohjalta muotoutui ajatus tutustua lähemmin Monikulttuurikeskus Kompassiin sekä monikulttuurisiin ryhmiin. Toteutan työssäni yhdessä maahanmuuttajien ja valtaväestöön kuuluvien suomalaisten kanssa eri kulttuureihin sekä käsitöihin liittyvät työpajat.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyössäni haluan tuoda esille, miten käsitöiden tekeminen ja muu luova toiminta vaikuttavat yhteisöllisyyden sekä sosiaalisten suhteiden luomiseen monikulttuurisessa ympäristössä. Työssäni tutustun tarkemmin Kompassin toimintaan ja sen alaisuudessa järjestettäviin Knitting Clubiin eli monikulttuuriseen neulekerhoon sekä Kansainväliseen naistenryhmään. Kompassin toiminnassa vapaaehtoisena mukana olevan Heini Lehtisaaren perustama neulekerho kokoontuu joka viikko Kompassilla sekä joka toinen viikko Vanhassa Pappilassa. Ryhmään mukaan voivat tulla kaikki neulonnasta kiinnostuneet. Kansainvälisen naistenryhmän tapaamiset järjestetään Petosen asukastuvalla joka kuukausi. Naistenryhmässä maahanmuuttajataustaiset naiset voivat tavata toisiaan, vaihtaa kuulumisiaan ja suunnitella sekä toteuttaa ryhmän kesken harrastustoimintaa.

Opinnäytetyössäni selvitän osallistuvan havainnoinnin, haastattelujen sekä muun aineiston pohjalta, millaisia merkityksiä monikulttuurisella, käsitöihin liittyvällä toiminnalla on Kompassin toimintaympäristössä niin maahanmuuttajille kuin valtaväestöön kuuluville suomalaisille. Millaisia erilaisia merkityksiä käsitöiden tekemiseen liittyy eri kulttuureissa ja yksittäisten ihmisten elämässä? Aineisto litteroidaan ja analysoidaan teoriaohjaavan sisällönanalyysin tavoin.

Etenkin Knitting Clubin ja neulomisen ympärille muodostunut sosiaalinen yhteisö ja tätä kautta syntynyt yhteisöllisyys on opinnäytetyöni kohteena. Neulekerhon toiminta tuo edellä mainitut asiat esille monipuolisella tavalla. Haastattelen opinnäytetyöhöni liittyen Knitting Clubin vetäjää ja kahta ryhmäläistä. Kysymykset koskevat neulekerhon ja yleisesti Kompassin toimintaa, haastateltavan omaa käsityökulttuuria sekä näiden erilaisia merkityksiä haastateltavalle.

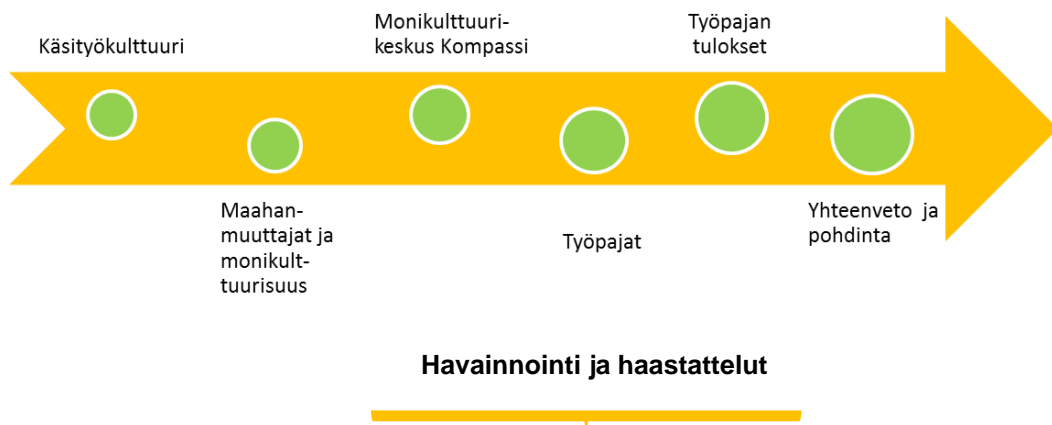
Tavoitteenani on toteuttaa sekä neulekerhon että Kansainvälisen naistenryhmän kanssa erilaisiin kulttuureihin ja käsitöihin liittyvät työpajat, joissa jokainen työpajaan osallistuva voi omalla, haluamallaan tavalla kertoa omasta kulttuuristaan esimerkiksi kuvien ja esineiden kautta. Erilaiset kulttuurit ja käsityöt toimivat yhteisenä keskustelun aiheena. Keskusteluun liittyvän visuaalisen materiaalin kautta ihmiset voivat tuoda paremmin ja monipuolisemmin esille omaan kulttuuriinsa liittyviä piirteitä sekä tietoaan käsitöistä ja niiden tekemisestä.

Tavoitteenani on myös käyttää hyödyksi omiin ohjauskokemuksiini sisältyvää tietoa ja taitoa sekä kehittää ohjauksen tavoitetta, yhteisöllisempään, ryhmästä lähtöisin muodostuvaan toimintaan. Tällöin toimintaan liittyvät ideat ja ajatukset syntyvät

enemmänkin ohjattavan ryhmän kautta, eivätkä pelkästään ohjaajan näkemyksiin perustuen.

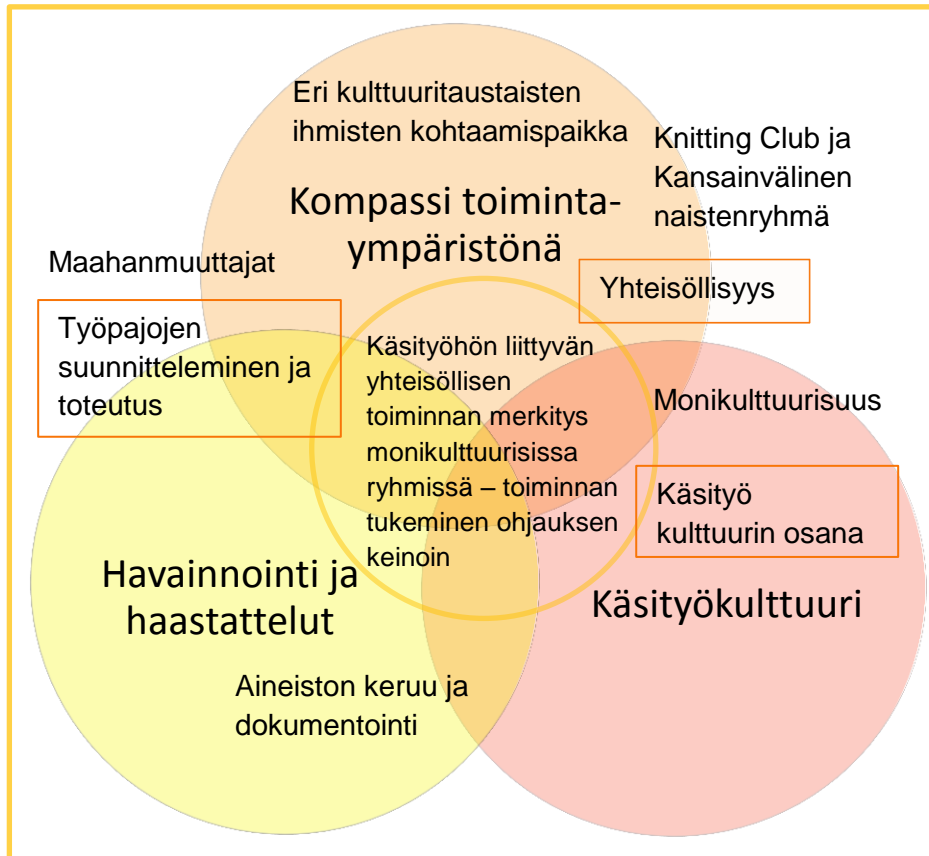
Työpajoista tekemieni havaintojen pohjalta selvitän, miten tällainen työpaja voi mahdollistaa yhteisöllisyyden kehittymistä ihmisten välille ja tukeeko tämä ryhmän jäsenien omista lähtökohdista syntyviä ajatuksia, ideoita ja luovuutta. Pohdin miten työpajan aikana, keskustelun kautta syntyneitä ajatuksia ja ideoita voitaisiin hyödyntää jatkossa, ryhmässä mukana olevien omaan suunnitteluun ja toiveisiin liittyvällä tavalla. Keskusteluun ja visuaalisuuteen perustuvan työpajan jälkeen voisi järjestää konkreettiseen suunnitteluun ja ideointiin liittyvän työpajan, jossa hyödynnettäisiin nähtyä ja kuultua esimerkiksi yhdessä tehtävän käsityön tai yhteisöllisen, osallistavan teoksen toteuttamisen muodossa.

Lopuksi pohdin, miten työpajojen aikana syntyneitä havaintoja, ajatuksia ja mielipiteitä voisi hyödyntää monikulttuuristen ryhmien ohjauksessa ja millaisia erilaisia ohjaukseen liittyviä asioita tulisi huomioida tämän kaltaisten ryhmien ohjaamisessa.

KUVIO 1. Opinnäytetyöprosessin vaiheet.

Opinnäytetyöni prosessin alussa (kuvio 1), aiheen valinnan aikana, tutustun kirjojen ja muun aineiston kautta eri maiden käsityökulttuureihin. Pohdin samalla opinnäytetyöhöni liittyviä muita tavoitteita. Opinnäytetyöni saa syvempää merkitystä maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvän kirjallisuuden sekä aiheeseen liittyvien opinnäytetöiden myötä. Tutustumalla Monikulttuurikeskus Kompassiin ja havainnoimalla sen toimintaa sekä haastattelujen avulla etsin lisää tietoa ja erilaisia näkökulmia aiheeseeni liittyen. Suunnittelen ja toteutan työpajat yhdessä Kompassin alaisuudessa toimivien Knitting Clubin ja kansainvälisen naistenryhmän kanssa. Työpajoista ja muusta aineistoista saamani tiedon kautta pohdin käsitöihin liittyviä erilaisia merkityksiä ja monikulttuurisen ryhmän ohjaamiseen liittyviä haasteita.

KUVIO 2. Opinnäytetyön viitekehys (kehämalli Tarvainen 1993, teoksessa Anttila 1996, 98).

Kuviossa näkyvät osatekijät (kuvio 2) muodostavat työni viitekehysten. Käsityökulttuuri, Kompassi toimintaympäristönä sekä havainnointi ja haastattelut, muodostavat kokonaisuuden, jotka ovat yhteydessä toisiinsa monin tavoin.

Jokainen ihminen on jollain tavalla sidoksissa oman synnyinmaansa kulttuuriin ja sen perinteisiin. Ne ovat lähtökohtina sille, millaiseksi ihmisten arvomaailma, tavat ja tottumukset muotoutuvat. Erilaisissa yhteiskunnissa ja yhteisöissä tapojen ja perinteiden vaalimisella on yksilöille erilaisia merkityksiä. Kun ihmiset liikkuvat ja kulttuurit sekoittuvat syntyy monikulttuurisuutta ja tähän liittyviä yhteisöjä. Kompassin kaltainen monikulttuurinen keskus mahdollistaa erilaisten kulttuuripiirteiden esille tuomisen ja niiden välittämisen ihmiseltä toiselle.

3 MONIKULTTUURISTEN RYHMIEN HAVAINNOINTI JA HAASTATTELUT

Opinnäytetyöni keskeisimpänä aineiston hankinnan menetelmänä on havainnointi eli observointi. Suurin osa osallistumiseen ja tarkkailuun perustuvista havainnoista tehdään todellisissa tilanteissa sekä ympäristöissä. Ennen observointia tulee kerätä taustatietoa aiheeseen liittyen ja tiedostaa tätä kautta, miten edustavia havainnot ovat kyseiseen ilmiöön nähden. Havainnointi kohdistuu niin sanalliseen kuin keholliseen viestintään ja niiden tulkintaan. Havainnointimenetelmät jaetaan suoraan ja osallistuvaan havainnointiin. Suorassa havainnoinnissa tutkija voi tarkkailla tilannetta tai tapahtumaa, tutkittavan kohteen tiedostaessa tai tiedostamatta tilannetta. Tämä voi tapahtua aitojen tai järjestettyjen tapahtumien kautta. (Anttila 1996, 218.)

Osallistuva havainnointi vaihtelee aktiivisesta passiiviseen. Aktiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa, havainnoitsija vaikuttaa toiminnallaan tutkittavaan kohteeseen, kun taas passiivinen osallistuva havainnointi ei vaikuta tutkittavaan ilmiöön. Havainnoinnissa käytetyt tekniikat voivat olla strukturoituja, jäseneltyjä tai strukturoimattomia eli jäseneltemättömiä. Strukturoitu havainnointi edellyttää tutkimusongelman jäsentelyä ja luokittelua, joiden pohjalta tehdään havainnointilomake ja määritellään mahdollinen mitta-asteikko. Strukturoimattomassa havainnoinnissa käytetään lähtökohtana teoriaa tutkittavasta aiheesta ja havainnot tulkitaan teorian kautta. (Anttila 1996, 218- 221.)

Miten aktiivisessa tai passiivisessa roolissa havainnoija on, liittyy havainnoijan motiiveihin ja tilanteeseen. Silti tutkija on kuitenkin aina jollain tavalla läsnä havainnoitavassa tilanteessa, niin havainnoijan kuin osallistujankin roolissa. Tutkimuskohteen ehdoilla tapahtuvassa vuorovaikutuksessa tämä on välttämätöntä. ”Havainnoinnilla saa korvaamatonta tietoa tiedostamattomista prosesseista, jokapäiväisistä toiminnoista ja vuorovaikutuksesta, sosiaalisista suhteista ja ryhmädynamiikasta, siitä mitä ihmiset sanovat tekevänsä ja mitä he oikeasti tekevät missäkin tilanteessa”. (Ruotsala 2005, 58- 60.) Osallistuva havainnointi vaatii aikaa ja perehtymistä tutkittavaan asiaan. Jotta tehtyjä havaintoja voidaan pitää luotettavina, tulee havainnoinneista tehdä muistiinpanoja ja kerätä dokumenttiaineistoa. Havainnoinnissa edetään järjestelmällisesti ja havaintoja tehdään tarpeeksi kauan. Aineistoa kerätään monipuolisesti ja samalla tutkijan tulee havainnoida myös itseään. Havainnointia voi tukea ja kehittää esimerkiksi haastattelujen avulla. Tutkimuksen muun aineiston avulla myös havainnot saavat selkeyttä ja ne todentuvat. (Anttila 1996, 218 -221.)

Havainnoinnin kohteena ovat Monikulttuurikeskus Kompassin toiminta sekä erityisesti monikulttuuriset ryhmät Knitting Club ja Kansainvälinen naistenryhmä. Kokoontumisten jälkeen kirjoitan havainnoimistani asioista muistiinpanoja. Osallistumalla aktiivisesti monikulttuuristen ryhmien tapaamisiin, pääsen paremmin tutustumaan ryhmien osallistujiin ja toiminnan syvempiin merkityksiin.

Havainnointi liittyy myös järjestämäni monikulttuuriseen työpajaan. Eritaustaisten ihmisten kertomukset omasta kulttuuristaan ja käsitöistä antavat mahdollisuuden kaikille osallistujille oppia uutta ja keskustella avoimesti heitä kiinnostavista aiheista. Vuorovaikutuksen kautta muodostuu erilaisia ajatuksia liittyen käsiteltävään aiheeseen. Jokainen persoona tuo oman näkemyksensä ja taustansa keskusteluun. Tällainen tilanne luo hyvät mahdollisuudet havaintojen tekemiseen.

Lisäksi tekemieni haastattelujen kautta pyrin saamaan tukea havainnoituille asioille tai kehittämään niiden kautta uusia näkökulmia. Tausta- aineiston ja dokumentoitujen havaintojen avulla pystyn esittämään haastatteluissa tarkennettuja kysymyksiä aiheeseen liittyen. Haastatteluissa haastateltavat voivat kertoa myös muista heille tärkeistä aiheista, jotka voivat tuoda lisää näkökulmia opinnäytetyöhöni. Haastattelut ovat puolistrukturoituja teemahaastattelujen kaltaisia eli osittain jäseneltyjä haastatteluja. Työni keskeisiin teoreettisiin lähtökohtiin liittyvien kysymysten lisäksi, haastattelujen aikana syntyy hyvin avointakin keskustelua. Teemahaastattelussa kysymykset liittyvät tiettyihin ennalta määriteltyihin teemoihin ja haastattelu etenee enemmän teemojen mukaisesti kuin yksityiskohtaisten kysymysten varassa. (Hirsijärvi & Hurme 2000, 47–48). Tekemieni haastattelujen kysymykset ja aihepiirit koskevat Knitting Clubia ja sen erilaisia merkityksiä etenkin yhteisöllisyyden luojana niin vetäjän kuin osallistujien näkökulmasta. Lisäksi teen kysymyksiä, jotka selvittävät haastateltavan taustaan liittyvää käsityökulttuuria sekä mielipiteitä Kompassin toimintaa koskien.

Opinnäytetyöprosessin ja siihen liittyvän osallistuvan havainnoinnin kautta voin tulla tietoisemmaksi myös omasta roolistani ohjaajana. Lisäksi löydän mahdollisesti uusia puolia sekä näkökulmia omaan opiskeluuni ja koulutukseeni liittyen. Toimintaympäristönä Kompassin kaltainen ympäristö on minulle suhteellisen uusi, vaikka opintojeni kautta pääsinkin jo aikaisemmin tutustumaan Kompassin toimintaan. Tuolloin osallistuminen ei ollut kuitenkaan niin aktiivista kuin tässä vaiheessa. Opinnäytetyön laatimiseen liittyvässä vaiheessa, viikoittaiset vierailut Kompassilla kartuttavat ja vahvistavat näkemyksiäni Kompassin toiminnasta.

Kerätty aineisto litteroidaan sanatarkasti ja analysoidaan teoriaohjaavasti. Teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä tarkoitetaan aineiston ehdoilla etenevää

analyysiä, jossa teoreettiset käsitteet tuodaan valmiina, ilmiöstä ”jo tiedettynä”(Tuomi & Sarajärvi 2009, 117). Sekä havainnointi- että haastatteluaineisto analysoidaan erikseen. Aineistot luetaan läpi useaan kertaan, jotta saataisiin selville, mitä haastatteluista ja havainnoinneista erityisesti tulee esille. Kun aineistoa luetaan, alkaa ihmisten ajatuksista ja näkemyksistä hahmottua alustavia teemoja.

4 KÄSITYÖKULTTUURI

4.1 Käsityön määrittelyä opinnäytetyön aiheen näkökulmasta

Käsityöhön käsitteenä liittyy erilaisia merkityksiä. Siihen sisältyy sekä ihmisen kautta syntyvä työprosessi että valmis tuote. (Käsityö). Käsityöllä tarkoitetaan toimintaa, jolla ihminen tuottaa tuotoksia muokaten erilaisia konkreettisia materiaaleja käsityötekniikoin (Kojonkoski-Rännäli 1995, 31). Käsityö on käsin ihmisen tekemää työtä, johon vaikuttavat ihmisen ajattelu ja luovuus, tekemisen tarkoitus, ympäristö ja myös alitajunnaiset tiedostamattomat ajatusmallit.

Käsitöihin sisältyy paljon erilaista taitoa, henkistä ja hiljaista tietoa, merkityksiä sekä symboliikkaa. Kaikkea käsitöiden valmistamiseen liittyvää ei pystytä pelkän kielen avulla selittämään. Lappalaisen (2005) mukaan praktisessa tiedossa on olemassa tiedostamaton ulottuvuus, sillä taito on laajempaa kuin kertominen. Monissa työkäytännöissä osaamme enemmän asioita, kuin mitä pystymme sanallistamaan. (Lappalainen 2005, 39.)

Käsityön tekeminen voi olla kokonaista tai osittaista. Kokonaiseen käsityöprosessiin kuuluvat vaiheet aina ideoinnista ja suunnittelusta tuotteen valmistamiseen. Nämä tekee yksi ja sama henkilö. Kokonaisen käsityön suunnittelu ja toteutus on vaativa prosessi ja käsityön tekijän täytyy hallita kaikki osatekijät, jotta voidaan puhua kokonaisen käsityön teosta. Osittaisessa käsityöprosessissa esimerkiksi käsityön taiteellisen, luovan suunnittelun on tehnyt toinen henkilö, ja varsinaisesta toteuttamisesta vastaa eri henkilö. Kun käsityön tekemisestä jää pois taiteellinen ja tekninen suunnittelu, tekeminen muuttuu tuotteen valmistamiseksi, joka liitetään esimerkiksi harrastustoimintaan. Tällöin tieto käsityön valmistuksesta ja materiaaleista etsitään valmiiden, jo aiemmin toteutettujen ohjeiden kautta. (Kojonkoski- Rännäli 1995, 92- 99.)

Käsityön ja taiteen erona nähdään usein käsityön funktionaalisuus. Käsityön tarkoitus löytyy sen konkreettisesta käytöstä ja hyödystä. Käsityön tulee olla myös taitavasti tehty, jolloin tuotteen esteettisyys tulee hyvin ilmi. Taiteeksi käsityö voi muodostua siihen sisältyvän henkisen tavoitteen myötä. Yhdistävänä tekijänä niin käsitöiden kuin taiteen välillä on myös niiden esteettisyyden tavoittelu. Taiteessa konkreettinen ja henkinen tarkoitus yhdistyvät niin, että konkreettinen materia ilmentää taiteilijan näkemystä, ideaa ja ajatuksia, jotka puolestaan herättävät vuorovaikutusta taiteen vastaanottajan kanssa. Taidetta ei synny ilman henkistä vuorovaikutusta ihmisen ja taideteoksen välillä. (Heikkinen 1997, 7-9; Kojonkoski- Rännäli 1995, 83 -91.)

Harrastukseen, hyötyyn ja perinteeseen liittyvässä käsityössä korostuvat ja yhdistyvät ihmisen ajattelu, luovuus sekä hyötynäkökulma. Tekemiseen liittyy oleellisesti tiettyjä tietoisia ja tiedostamattomia tarkoituksia eli funktioita. Ne synnyttävät käsityöhön liittyviä laajempia merkityksiä. Käsityötuote voi olla tekemisen tarkoituksena, mutta saa uusia merkityksiä käsityöprosessin ja tuotteen käytön aikana. Harvemmin käsityön kautta syntynyt tuote on vain tuote ilman merkitystä. (Kojonkoski- Rännäli 1995.)

Käsityön luovuuteen ja tekemiseen liittyy ihmisen sekä tuotteen vuorovaikutus. Tämä on niin fyysistä kuin psyykkistäkin. Vuorovaikutuksen kautta syntyy konkreettinen tuote. Tekijän persoonallisuus tulee esiin valmiissa tuotteessa erilaisina ominaisuuksina. Kun käsityöprosessin kautta syntyvällä tuotteella on tietty merkitys tekijälle, myös itse tekemiseen liittyy monia, varsinkin ihmisen henkiseen hyvinvointiin yhdistyviä seikkoja. (Anttila 1993, 71.)

Käsityön tekeminen, valmis tuote ja siihen liittyvät kokemukset tuottavat mielihyvää, mikä synnyttää ja tukee yksilön henkistä hyvinvointia (Kojonkoski- Rännäli 1995). Kun käsitöitä tehdään ryhmässä, tulee esille käsityön tekemiseen liittyvä sosiaalinen puoli, joka antaa käsityön tekemiselle laajemman merkityksen.

Vaikka neulekerhossa toiminnan kohteena on neulomalla tehtyjen käsitöiden opettaminen ja valmistaminen, ryhmässä on maahanmuuttajien mahdollista tuoda esille myös omaa taustaansa esimerkiksi kertomalla omaan kulttuuriin kuuluvista käsityöperinteistä. Käsitöiden tekeminen ei ole kerhoon osallistuvilla ainoana päämääränä, vaan he voivat aika ajoin vain seurustella keskenään. Käsitöiden tekeminen yhdessä tukee luontevasti ihmisten välisen vuorovaikutuksen syntymistä. Mahdollistaa tällaisessa yhteydessä paljon ja luo ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kerhon toimintaan tulisi monipuolisempaa sisältöä, jos siellä tehtäisiin neulomisen lisäksi myös muunlaisia erilaisiin kulttuureihin kuuluvia käsitöitä.

Neulekerholaisten omakohtaisia kokemuksia käsitöiden tekemisestä

Kysyin haastattelemiltani neulekerhon toiminnassa mukana olleilta kolmelta naiselta heidän henkilökohtaisia kokemuksiaan käsitöiden tekemisestä ja ajatuksia omasta käsityökulttuuristaan. Haastatteleman neulekerhon vetäjä Heini kertoi innostuksen käsitöihin ja neulomiseen tulleen suvun ja koulun kautta. ”Neljä- viisi -vuotiaana opettelin kutomaan ja tein ala-asteella villapaidan viimeiseksi koulutyöksi”, Heini kertoo. Hänen suvussa on ollut käsityöläisiä ja käsityöntekijöitä monessa polvessa. Äidin äiti oli virolainen käsityöläinen ja isän äiti teki kansallispukuja.

Vaikka Heini on taitava neuloja, hän ei tee juurikaan muita käsitöitä, koska kärsivällisyyttä ei hänen mukaansa riitä muuhun kuin neulomiseen. Heinin arvostaa kuitenkin kaikkea itse tehtyä ja hän ihmettelee, miten jotkut osaavat tehdä niin hyvin ja monipuolisesti käsitöitä.

Lisäksi haastattelin käsityökerhossa mukana olevaa Hondurasilaista Sharonia, joka kertoi myös olleensa aina kiinnostunut kaikenlaisten käsitöiden tekemisestä:

”I have always liked the handicrafts. Maybe not so traditional ones but I have always liked to do well any kind of like clothes a little, jewelries or painting or also with clay.”

Sharon sanoi pitävänsä erityisesti keramiikasta ja sen tekemisestä, koska materiaali on monipuolinen ja savesta voi tehdä sekä käytännöllisiä että koristeeksi tarkoitettuja esineitä. Innostus uuden oppimiseen on ollut myös monipuolisen käsityöharrastuksen lähtökohtana. Suomessa on hänen mukaansa mahdollisuus monipuolisempaan harrastustoimintaan, kuin hänen omassa kotimaassaan. Muun muassa joitakin materiaaleja tai välineitä ei ole Hondurasissa lainkaan saatavilla. Mutta esimerkiksi itse valmistamiensa korujen materiaaliksi Sharon kertoi Hondurasista löytyvän huomattavasti enemmän erilaisia korukiviä, kuin Suomesta.

Haastatteleman neulekerhossa mukana oleva Mirja kertoi käsitöiden teon olevan myös hänelle tärkeä harrastus, joka on alkanut jo lapsuudessa ja saanut lisää ulottuvuuksia aikuisiällä:

”Siis miullakin on ollu halu tehdä käsitöitä ja askarrella ihan pienestä asti. Mutta kun multa on puuttunut se mielikuvitus, että minkälaista tehdä ni, ilman ohjeita ja kunnan materiaaleja se oli sillasta hirveen vaikeeta. Ei kotiin ollu varaa ostaa mitään mahtavaa valikoimaa erivärisiä papereita tai lankoja tai tällasta.”

”Nyt mä oon vasta aikuisiällä oppinut, että on hirveen tärkeetä että on just oikeen kokonen koukku ja puikko suhteessa minuun ja suhteessa lankaan. Ja sitten kun nyt on löytänyt ja tajunnut tämän ja saanut niitä valikoiman hyviä välineitä, niin nyt on ihan ilo tehdä, sitä nauttii hirveesti. Ne tosiaan puuttu siellä lapsuudessa.”

Mirja on pitänyt aina kirjonnasta ja muista käsitöistä, joita voi tehdä ilman suurempia välineitä:

”Mä tykkään sellasesta käsityöstä, jossa ei ole koneita, joka mahtuu pieneen tilaan. Se on vaan tässä ja ei kuulu mitään ääntä, on vaan ihan hiljasta. Se on helppo kulettaa mukana. Ei tarvii paljon välineitä. Sen mä oon ymmärtänyt.”

Käsityön ei Mirjan mielestä tarvitse olla pelkästään käyttöesine, vaan paljon muutakin. Kaikki persoonalliset ja värikkäät käsityöt ovat hänen mielestensä

kiinnostavimpia. Käsitöiden tekeminen täyttää Mirjan vapaa-ajan ja hän on mukana vapaaehtoistyössä, jossa tehdään paljon käsitöitä esimerkiksi erilaisiin myyjäisiin.

Käsityömateriaalin pehmeys on myös tärkeä tekijä Mirjan arvostamissa käsitöissä. Hän neuloo lapasia ja sukkia sekä kerää patalappuja. Uusimpana mielenkiinnonkohteena on villalankojen värjääminen luonnonmateriaaleilla. Kierrätysmateriaalien käyttäminen on myös antoisaa. ”Se, että tehdään vanhasta uutta ja että käytetään roskia niin sanotusti”, Mirja toteaa.

Käsitöiden tekemisellä on ollut myös henkisesti hoitava ja tukeva merkitys Mirjan elämässä. Käsityöt ja niiden kautta saatu voima, ilo ja innostus, ovat auttaneet vaikeiden elämänvaiheiden yli.

4.2 Käsityö kulttuurin osana ja toimeentulon mahdollistajana

Kulttuuri edustaa tapoja, normeja, henkisiä ja konkreettisia tuotoksia, kaikkea sitä mitä ihminen toimintansa ja ajattelunsa kautta luo. Kulttuuri ei synny tyhjästä vaan historia ja edeltävät sukupolvet vaikuttavat kulttuuriin sekä mahdollistavat kulttuurin muutoksen. Vanhoja tapoja ja ajattelumalleja säilyy, mutta uutta kulttuuria syntyy koko ajan vanhan kulttuurin pohjalta, samoin kuin uudenlaisia ajatusmalleja ja käytänteitä. (Lappalainen 2005, 16 -17.)

Lasonen, Halonen, Kemppainen ja Teräs (2009) tuovat esille kirjoituksessaan Maseyn (1995) ja Hallin (1995) näkemyksiä kulttuurin käsitteestä. Maseyn ja Hallin mukaan paikan ja kansakunnan käsite yhdistetään usein kulttuurin käsitteeseen. Näin voidaan käyttää esimerkiksi nimitystä suomalainen kulttuuri. Yhtenäiskulttuuri ei kuitenkaan ole todenmukaista ja useimmat kansakunnat ovat kulttuurisesti sekoittuneita. Maiden, kansojen ja yhteisöjen keskuudesta löytyy kuitenkin ominaispiirteitä, jotka ovat juuri tiettyyn kulttuuriin ja maantieteelliseen sijaintiin liittyviä tapoja ja perinteitä. Näitä ovat esimerkiksi käsityökulttuuriin liittyvät piirteet. (Lasonen, Halonen, Kemppainen & Teräs 2009, 9- 10.)

Koska kulttuuri edustaa tapoja ja systeemejä, joilla ihmisryhmä jäsentää omaa elämäänsä, käsityökulttuuri on kulttuurin osa, joka pitää myös yllä yhteisön kulttuuria ja tapoja. Kuten kulttuuri, myös käsityökulttuuri on jatkuvassa muutoksessa. (Lappalainen 2005.)

Käsitöitä on tehty ihmisen syntyajoista lähtien ja käsitöiden tekemisellä on ollut vahva merkitys ihmisen kulttuurin synnyssä. ”Kielen lisäksi kulttuuritietoisuudessa ja sen

käytössä on olennaista pitää esillä myös ihmiskädentöiden, artefaktien tekovaiheita ja valmiita tuotoksia. Näin moniulotteinen kulttuuriperintö on arvokas pääoma jokaiselle ihmiselle, yhteisölle ja kansakunnalle.” (Lappalainen 2005, 25.)

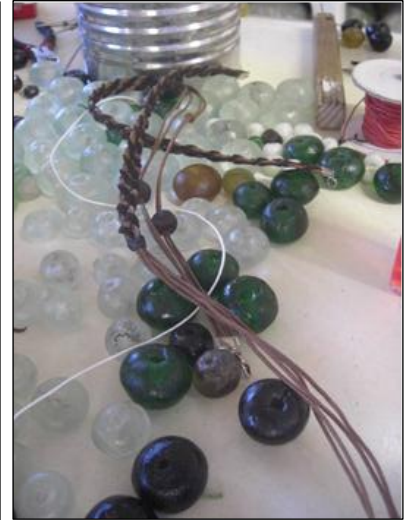
Käsityökulttuurin kautta on käyttöömmme saatu elämäämme helpottavia esineitä ja tehty kauppaa niiden avulla toimeentulon turvaamiseksi. Samalla on pidetty yllä perinteitä, käsityötaitoa ja henkistä tietoa. Käsitöiden tekeminen on tärkeä osa ihmisen elämää, historiaa ja kulttuuria. Käsityökulttuuriin liittyy yhteisöllistä, perinnesidonnaista oppimista, jonka kautta ihmisen tietoisuus kulttuurista syntyy. (Lappalainen 2005, 37.) Kulttuuriin sitoutuva käsityö pitää yllä perinteitä, mutta luo myös pohjaa uudenlaisten käsitöiden synnylle. Oman kulttuurin ylläpitäminen ja sen kehittäminen kuuluvat vahvasti ihmisten identiteettiin. Kulttuurinsa kautta ihminen rakentaa omaa identiteettiään ja arvojaan. (Anttila 1993,11.)

Käsityön merkitys ja arvostus vaihtelevat sen mukaan, millainen asema käsityöllä on yhteiskunnassa ja kulttuurissa tai yksittäisten ihmisten elämässä. Nykyisin länsimaissa puhtaasti käsitöiden tekemiseen liittyviä ammatteja harjoitetaan vähän (Kojonkoski- Rännäli 1995, 92- 93). Toisaalta toimeentulon saaminen pelkän käsityöllisen toiminnan kautta esimerkiksi Suomessa on hyvin vaikeaa. Käsityön ammattilaisella tulee olla perustana sekä laaja- alaista osaamista että riittävä markkinointitaito, jotta käsityöryityksestä saa kannattavan. Nykyisin käsityö on ehkä enemmänkin ihmisen hyvinvointiin ja harrastuksiin liittyvää toimintaa.

Kehittyvissä maissa perinteisten ja muiden käsitöiden tekeminen on vielä monille ainoana toimeentulon lähteenä. Useimmiten niiden tekijöinä toimivat naiset, jotka myös välittävät käsityötaitoa uusille sukupolville ja ansaitsevat käsitöiden kautta rahaa turvatakseen lastensa mahdollisuuden koulutukseen sekä tätä kautta parempaan elämään. (Gianturco & Tuttle 2000). Joissain maissa, kuten esimerkiksi Intiassa, myös miehet ylläpitävät vahvasti käsityökulttuuria (Legrand, 74- 87.) Näissä maissa käsitöihin liittyvän toimeentulon saamista ja käsitöiden valmistusta, kehitetään ja tuetaan erilaisin keinoin. Usein tukea saadaan ulkomaalaisten järjestöjen kautta tai valtion taholta. Tuen avulla muodostetaan muun muassa osuuskuntia, yhteisöjä, järjestöjä ja säätiöitä, joiden kautta paikallisille ihmisille tarjotaan mahdollisuus toimeentuloon ja taitojensa kehittämiseen. (Herald 1993).

KUVA 1. Lasihelmien valmistusta Pendukassa.

KUVA 2. Valmiita lasihelmiä.

Työharjoittelu namibialaisessa Penduka Development Trustissa antoi minulle henkilökohtaisesti mahdollisuuden tutustua sekä osallistua käsitöiden tekemiseen ja niiden avulla tapahtuvaan namibialaisnaisten tukemiseen (kuvat 1 ja 2). Pendukan toiminta on valtiosta riippumaton ja rahoitus toimintaan pyritään saamaan ulkomaalaisten järjestöjen antaman tuen ja lahjoitusten sekä Pendukan alaisuudessa valmistettavien käsityötuotteiden ja muihin turismiin liittyvien palveluiden kautta. (Penduka for you, for us.)

Maissa, joissa käsitöitä tehdään vielä paljon, käsitöiden tekeminen liittyy yhä enemmän juuri turismin ja muun kaupanteon kautta saatavaan toimeentuloon. Hondurasista kotoisin oleva Sharon kertoi, millaisia käsitöitä hänen kotimaassaan tehdään ja mitä merkityksiä käsitöillä sekä niiden tekemisellä on hänen kulttuurissaan.

Väli- Amerikassa sijaitsevassa Hondurasissa yksi vahva perinteisen käsityön muoto on puunkaiverrus (kuva 3). Pääkaupungin Tegucigalpan lähetyvillä on paikka, jossa tehdään paljon suuritöisiä puunkaiverrustöitä. Sharonilla on esimerkiksi kotonaan iso sermi, johon on kaiverrettu perinteisiä aiheita kuten lintuja. Maya- kulttuuri on ennen vaikuttanut merkittävästi maan kulttuuriin ja se näkyy myös käsitöissä. Kulttuuritaustaa hyödynnetään nykyisin turisteille myytävissä käsitöissä ja matkamuistoissa. Esimerkiksi vanhojen Maya temppelien patsaista ja kaiverruksista tehdään pieniä figuureja (kuva 4), joita myydään Maya- kulttuurin alueella raunioiden turistikohteissa. (Talvitie & Hiltunen 1993.)

KUVA 3. Puunkaiverrusta Hondurasissa.

KUVA 4. Maya figuuri.

Lenca- niminen ryhmä on yksi Hondurasin alkuperäiskansoista, mutta Lencojen alkuhistoriasta ei ole tarkkaa tietoa. Kansalla arvellaan olleen kanssakäymistä lähialueiden Mayojen kanssa. Espanjan siirtomaa-ajan seurauksena ja muiden kulttuurien vaikutuksesta, monien muiden alkuperäiskansojen tavoin myös Lencat ovat menettäneet paljon alkuperäisestä kulttuuristaan. Osa perinteistä on kuitenkin onnistuttu säilyttämään. Heidän keskuudessaan tehdään paljon keramiikkaesineitä ja astioita (kuva 5). Perinteisesti valkoiset savityöt on kuvioitu mustalla maalilla (kuva 6). Vaikka keramiikka-astioiden teko on kuulunut kansan käsityökulttuuriin, keramiikkatyöt tehdään nykyisin enemmän turistien mieltymysten kuin perinteen mukaisesti. (Valtonen 2001, 313- 325.)

KUVA 5. Ruukun valmistamista.

KUVA 6. Lencojen perinteisesti kuvioima ruukku.

Hondurasissa alkuperäiskansojen keskuudessa tehdään kutoen myös värikkäitä kankaita ja niistä valmistettuja vaatteita. Kankaiden tekeminen ei kuitenkaan ole näkyvin käsityön tekemisen muoto Hondurasin kulttuurissa. Haastattelussa nousi kuitenkin esille, että tekstiilikäsitöihin liittyvä opetus kuulu vahvasti Hondurasilaisten koulujen opetussuunnitelmaan. Yllätykseksi kouluissa opetetaan niin tytöille kuin pojillekin tekstiilitöitä, kuten muun muassa kirjontaa ja virkkausta. Sharon ei osannut sanoa, miksi tällaisia tekniikoita opetettiin kouluissa, mutta perinteiden ylläpitäminen koulun kautta on yhä tärkeässä roolissa Hondurasissa kuten Suomessakin.

5 MAAHANMUUTTAJAT JA MONIKULTTUURISUUS

Suomeen on viime vuosikymmeninä muuttanut enenevässä määrin ihmisiä muista maista. Suomeen muuttaa ja on muuttanut myös paluumuuttajia. Tämä on lisännyt keskustelua maahanmuuttajiin liittyvistä asioista ja monikulttuurisuudesta. Yhä enemmän niin mediassa kuin muussa yleisessä keskusteluissa on tullut esille hyvin erilaista suhtautumista maahanmuuttajataustaisiin ihmisiin.

Maahanmuuttajat ovat ulkomailla syntyneitä, erilaisten syiden vuoksi Suomeen muuttaneita henkilöitä. Maahanmuuttaja- sanana on yleistävä, sillä ryhmään kuuluu eritaustaisia ihmisiä ja maahanmuuton tarkoitukset ovat hyvin yksilökohtaisia. Maahanmuuttajiin kuuluu esimerkiksi siirtolaiset, jotka muuttavat työn takia pysyvästi toiseen maahan. Siirtolaisiin ei kuitenkaan lasketa opiskelijoita tai turisteja. Siirtotyöntekijä taas hankkii toimeen tulonsa maasta jossa ei asu pysyvästi. (Liebkind 1994, 9-10.)

YK:n yleissopimuksen mukaan pakolainen on henkilö, ”joka oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aiheita pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi” (Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus 1951). Myös myönteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita ja kiintiöpakolaisia nimitetään pakolaisiksi. Paluumuuttajat eivät ole pakolaisia vaan ulkosuomalaisia eli Suomen kansalaisia tai syntyperältään suomalaisia ulkomaan kansalaisia, jotka ovat tietyn aikaa asuneet ulkomailla. Ulkomaalaiseksi määritellään henkilö jolla ei ole Suomen kansalaisuutta tai hän on muun maan kansalainen. (Liebkind 1994, 9- 10.)

Vaikka ulkomailta Suomeen muuttavien määrä on kasvanut viimevuosikymmenten aikana, esimerkiksi muihin Euroopan maihin verrattuna, Suomessa asuu muuhun väestön määrän nähden vähän ulkomaalaisia. Lisäksi Suomi on ollut perinteisesti maastamuuttomaa. Töiden vuoksi on muutettu esimerkiksi Ruotsiin ja Pohjois-Amerikkaan, jota on seurannut paluumuuttoa (Jaakkola 2005,1; Matinheikki- Kokko 1997, 10).

Ihmisten kulttuuritaustat vaikuttavat heidän tapoihin, perinteisiin ja uskomuksiinsa sekä maailmankuvan muodostumiseen ja kulttuureihin liittyviä eroja on muodostunut ihmisryhmien asuessa pitkään erillään toisistaan historiansa aikana. Kulttuuri vaikuttaa ihmisen henkisen identiteetin muodostumiseen. Kulttuuritaustoiltaan erilaiset maahanmuuttajat muodostavat vähemmistöryhmiä, jotka ovat etniseltä taustaltaan erilaisia kuin valtaväestään kuuluvat. Etnisyyden määrittelemine ei ole yksiselitteistä. Jos ihminen tuntee kuuluvansa tiettyyn ryhmään, jolla on oma kulttuuri

ja henkilö voi samaistua ryhmässä vallitseviin kulttuuripiirteisiin, voidaan puhua etnisyydestä. Etniset vähemmistöt eivät ole kuitenkaan muuttumattomia, yhtenäisen kulttuurin edustajia. (Liebkind 1994, 21-23.) Esimerkiksi ulkomailta Suomeen muuttaneiden vanhempien suomessa syntynyt lapsi omaksuu niin vanhempiensa kulttuurin kuin suomalaisen kulttuurin käytänteitä, jotka vaikuttavat identiteetin muodostumiseen (Saukkonen 2010,19).

Maahanmuuttajista ja kulttuurien vuorovaikutuksesta puhuttaessa, nostetaan esille käsite monikulttuurisuus. Monikulttuurisuus voidaan määritellä erilaisten kulttuurien rinnakkais- ja yhteiseloksi (Lappalainen 2007, 17). Opinnäytetyössäni tarkoitan monikulttuurisuudella erilaisen kulttuuritaustan omaavien ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta. Ihmiset toimivat ja elävät elämäänsä yksilöinä, erilaisissa yhteisöissä, mutta kulttuuritausta vaikuttaa jokaisen elämään.

Suomessa on elänyt kulttuurivähemmistöjä jo vuosisatoja, esimerkiksi romanit ja saamelaiset, mutta ihmisten lisääntynyt liikkuvuus ja uudet vähemmistöt, pakolaiset ja siirtolaiset tuovat esille nyky-yhteiskunnassa monikulttuurisuuteen liittyviä haasteellisia kysymyksiä. Rauhanpuolustajat ry:n jäsen Karim Maiche on kirjoittanut mielenkiintoisen artikkelin Rauhanpuolustajien lehtiliitteeseen. Artikkelissaan hän pohtii maahanmuuttoon liittyviä myyttejä yleismaailmallisesti ja suomalaiseen yhteiskuntaan liittyen. Maiche kirjoittaa, että yhtenäiskulttuuri on myytti ja kulttuurilla on tapana muuttua. Kirjoituksessaan hän toteaa, että ”Ihmisryhmät eivät ole kulttuurin tuote vaan kulttuuri on ihmisryhmien tuote”. (Maiche 2011, 5; Ks. Jokisalo & Simola 2010.)

Koska ihmiset ovat liikkuneet maasta ja kulttuurista toiseen läpi ihmiskunnan historian, kaikki nykyisin olemassa olevat isoimmat kansakunnat ovat kulttuurisesti sekoittuneita, muodostuen eri kulttuuritaustaisista ihmisistä. Tällainen maailman monikulttuuristuminen on jatkunut nykyaikaan saakka ja jatkuu edelleen. (Laakkonen 1996, 123-132.)

Vaikka Suomi ei ole koskaan ollut vain yksikulttuurinen maa, nykyisen kaltainen monikulttuuristuminen asettaa suomalaiselle yhteiskunnalle paljon haasteita. Puhutaan myös integraatiosta, jossa on kyse maahanmuuttajien ehdoilla tapahtuvasta kotoutumisesta ja sopeutumisesta uuteen kotimaahansa. Suomalaisessa maahanmuuttopolitiikassa pyritään takaamaan maahanmuuttajille yhteiskunnallinen tasa- arvo ja tukea työelämään mukaan pääseminen, edistämään kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä mahdollisuutta oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen. Kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen tapoihin on tärkeää, mutta maahanmuuttajien kotoutuminen edellyttää myös kantaväestöön

kuuluvien sopeutumista muuttuvaan tilanteeseen. (Saukkonen 2010, 34- 38; Liebkind 1994, 35- 38.)

Se millä keinoin esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttaminen tapahtuu, vaikuttaa merkittävästi sen onnistumiseen. Yksilöiden taustoilla on merkitystä kotouttamisessa. Mutta myös yhteiskunnan tarjoamat mahdollisuudet ja valtaväestön asenteet vaikuttavat tähän suuresti. Yhteiskunnan tarjoamiin tukiin, palveluiden sekä asumisen lisäksi, tulisi sisältyä myös ihmisiä voimaannuttavia ja kannustavia tekijöitä. Taide ja kulttuuri sekä niihin sisältyvään harrastustoimintaan osallistuminen tarjoavat hyvän ympäristön tutustua uuteen kulttuuriin, kieleen sekä kyseessä olevan yhteiskunnan toimintaperiaatteisiin. (Saukkonen 2010.)

Yleisessä maahanmuuttoon liittyvässä keskustelussa, nostetaan maahanmuutto usein esille negatiivisella tavalla ja mielipiteet ovat jopa rasistisia. Maahanmuuttokriittisyys kohdistuu niin maahanmuuttajiin kuin maahanmuuttopolitiikkaan. (Keskinen, Rastas & Tuori 2009.) Nykyään rasismi on enemmänkin ihmisten kulttuuritaustaan kuin rotuun perustuvaa. Tällaista rasismia kutsutaan kulttuurirasismiksi, jonka taustalla vaikuttavat käsitykset oman kulttuurin paremmuudesta sekä tietämättömyys, ennakkoluulot ja pelko vierasta kulttuuria kohtaan. (Jokisalo 2010, 95- 104.)

Tasa- arvoinen eri kulttuuritaustaisten ihmisten rinnakkaiselo ei tapahdu hetkessä. Tähän tarvitaan keskustelua, asenteiden muutosta ja konkreettisia toimenpiteitä. Maahanmuuton, monikulttuurisuuden sekä erilaisten kulttuuripiirteiden esille tuominen muillakin kuin nykyisen kaltaisilla keinoin on muutoksen lähtökohtana.

6 MONIKULTTUURIKESKUS KOMPASSI

6.1 Kompassin toiminta

Monikulttuurikeskus Kompassi toimii eri kulttuuritaustaisten ihmisten kohtaamispaikkana ja havainnointiympäristönä opinnäytetyössäni. Kompassi on osa Kuopion Setlementti Puijola ry:tä, joka on Suomen Setlementtiliiton ja Setlementtinuorten Itä-Suomen piirin jäsen. Samalla se on osa kansainvälistä setlementtiliikettä. Setlementti toiminta on lähtöisin Englannista, jossa se sai alkunsa 1880 – luvulla. Toiminnan tarkoituksena oli alusta asti auttaa siirtolaisia kotiutumaan uuteen kotipaikkaansa. Paikkoja, joissa toimintaa toteutettiin, alettiin kutsua Setlement – taloiksi. Nimi tarkoittaa yhdessä toimimista parempien elinolosuhteiden parantamiseksi sekä paremman tulevaisuuden rakentamiseksi. Kuopion Setlementti Puijola ry on perustettu vuonna 1995. Yhdistys tarjoaa tietoa, neuvoja, koulutusta ja harjoittelupaikkoja sekä työllistää ja kannustaa ihmisiä yhteisöllisyyteen. Yhdistyksen hallitus ohjaa toimintaa. Rahoitus Kuopion Setlementti Puijolalle saadaan Raha - automaattiyhdistykseltä, Kuopion kaupungilta, Itä-Suomen lääninhallitukselta sekä Työ- ja elinkeinokeskukselta. (Kuopion Setlementti Puijola ry; Hapuli, Ovaskainen, Pajamäki & Rouvinen 2009.)

Monikulttuurikeskus Kompassi aloitti toimintansa vuonna 1999 (kuvat 7 ja 8). Suurin osa rahoituksesta tulee Raha-automaattiyhdistykseltä ja pieni osa Kuopion kaupungilta. Toiminta on kaikille maksutonta ja avointa sekä poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. (Kuopion Setlementti Puijola ry; Hapuli, Ovaskainen, Pajamäki & Rouvinen 2009.)

Kompassin tarjoamaan toimintaan kuuluu monenlaisia kursseja ja ryhmiä, kuten esimerkiksi erilaisia kielikursseja sekä kulttuuriryhmiä. Kompassi tukee maahanmuuttajia kotoutumisessa tarjoamalla apua myös käytännön asioiden hoitamisessa, lomakkeiden täyttämässä sekä työpaikan tai opiskelupaikan valitsemisessa ja hakemisessa. (Kuopion Setlementti Puijola ry; Hapuli, Ovaskainen, Pajamäki & Rouvinen 2009.)

Toiminnan tarkoituksena on lisätä setlementtiliikkeen aatteen mukaisesti yhteisöllisyyttä, ihmisten välistä tasa-arvoisuutta, auttaa kontaktien luomisessa, tarjota vertaistukea sekä kannustaa ihmisiä omien voimavarojen sekä vahvuuksien löytämisessä (Kuopion Setlmentti Puijola ry).

KUVA 7. Kompassin tilaa koristavat liput.

KUVA 8. Työpaja Kompassilla 2009.

Kysyin toteuttamieni haastattelujen yhteydessä, miten Kompassin toiminta voi tukea maahanmuuttajien sopeutumista Suomeen ja ihmisten omien kulttuuripiirteiden esille tuomista. Heinin mukaan Kompassi on mahtava paikka ja Kompassin kautta saa apua esimerkiksi suomalaisen byrokratian kanssa selviytymiseen. ”Ja sen takiahan se just on että se auttaa”, Heini toteaa. Hän on sitä mieltä, että tällaisia tiloja tarvittaisiin enemmän:

”Ihmiset haluaa jakaa sitä omaa kulttuuriaan muillekin. Ei ole hirveästi ympäristöjä, joissa tuoda esille omaa kulttuuriaan. Suomalaiset ovat hirveän kriittisiä. Ei kiinnosta tavata tällaisia ihmisiä, jotka on jostain muualta. Kompassi on siis äärimmäisen hyvä ympäristö. Sinne on helppo tulla ja sen löytää helposti.”

Neulekerhossa ja Kompassin toiminnassa vain vähän aikaa mukana olleella Mirjalla ei ollut tarkkaa käsitystä Kompassin toimivuudesta, mutta hän näki sen ainakin teoriassa hyvänä ympäristönä tutustua ihmisiin:

”No mie en juurikaan oo ollu siinä mukana. Mutta miusta se tuntuu, tuntuis hyvin toimivalta paikalta. Et sinne voi vaan mennä ja tavata toisista kulttuureista tulevia ihmisiä ja luulis että se on hirveen helppoa. Tosta noin vaan mutkatonta. Et en mä tiä mitä se sit käytännössä on. Miten hyvin se onnistuu.”

”Niin kun sanoin niin ainakin alkuajatuksena se on hyvä. Siis, että ilma suurempia päämääriä ja ilman erityisiä ryhmiäkin sinne voi mennä istumaan ja juttelemaan.”

Mirjan mielestä Kompassi voisi myös näkyä enemmän ja mainostaa toimintaansa laajemmin esimerkiksi nuorille:

”Ainakin miusta Kompassi voisi näkyä enemmän. Että vaikka siinä just ulkoasun suunnittelussakin, että jos ikkunat on avoimet eikä peitetty teipillä, niin se on paljon houkuttelevampi ja tuttavallisemman tuntunen paikka.”

"Et pitäiskö sitä mainostaa enemmän, sitä että tule käymään meillä kahvilla. Vaikka ihan nuorillekin. Jotka koulun jälkeen miettii, et mitä tekis ja ettii sellasta oleskelupaikkaa. Niin kyllä kai Kompassikin voi olla semmonen."

"Et enemmän houkutella heitä. Ja silloinhan siellä sitten jos olis muista kulttuureista ihmisiä niin ne siinä sivussa tulis tutuiks. Et tämmönen hyvin luonteva paikka sen tulis olla."

Kysyin myös Sharonilta hänen käsityksistään Kompassin toiminnasta ja sen mahdollisuuksista. Hän näki Kompassin olevan hyvin avoin ja luonteva paikka esimerkiksi erilaisten kurssien järjestämiseen:

"And there are like a lot of options and they allow like if you have an idea of some kind of activity you want to do then you just to, well organize it. But that, I think that's very good with that they are very open to let yourself like tell about your country or you culture. And well I haven't done anything yet. Because we were planning to do Spanish's speaking group or something but we have a problem with these schedules. And that is the thing that there is so much so many things is there and maybe that's why it wouldn't start in the end but sometime in the future."

Kompassi koettiin siis suurimmaksi osaksi erittäin positiivisena, monipuolisena sekä ihmisiä kannustavana paikkana ja ympäristönä. Kompassiin on onnistuttu luomaan avoin ja suvaitsevainen ympäristö, jossa on helppo tutustua uusiin ihmisiin sekä tuoda omaa taustaansa esille.

Vapaaehtoistyöllä on myös suuri merkitys toiminnassa. Tällä hetkellä vapaaehtoisia on noin seitsemänkymmentä ja viidesosa heistä on maahanmuuttajataustaisia (Kuopion Settlementti Puijola ry). Vapaaehtoiset auttavat omalta osaltaan Kompassin toiminnan ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Vapaaehtoistyön avulla perustetaan uusia ryhmiä, järjestetään tapahtumia, autetaan ihmisiä luomaan uusia kontakteja ja annetaan vertaistukea.

Opinnäytetyöni alussa otin selvää Kompassin nykyisestä viikko- ohjelmasta sekä soitin monikulttuurisen työn koordinaattorille Laura Rajaniemelle ja esittelin hänelle opinnäytetyöni aihetta. Hän kertoi, että yhtenä uutena ryhmänä oli aloittanut Knitting Club, jonka vetäjänä toimii vapaaehtoisena työskentelevä Heini Lehtisaari. Kerhon kautta voisi löytyä erityisesti käsitöistä kiinnostuneita ihmisiä.

Tapasin Knitting Clubin vetäjän Heinin joulukuussa 2010. Kerroin aiheestani ja työpaja ideastani. Hän oli kiinnostunut asiasta ja sovimme, että tapaan seuraavan kerran, kun Knitting Club aloittaa toimintansa joulun jälkeen. Ensimmäisissä neulekerhon tapaamisissa kerroin kerhoon osallistuville

opinnäytetyöstäni ja työpajasta. Etsin tätä kautta myös haastateltavia opinnäytetyöhöni ja osallistujia työpajaan.

Oli hienoa tutustua opinnäytetyöni kautta Heini Lehtisaareen ja hänen vetämäänsä ryhmään. Heinin avoimuus, välittömyys sekä realistinen ja elämänmyönteinen asenne heijastuvat koko Knitting Clubin toimintaan. Hän myös auttoi minua herättelemällä neulekerhossa kävijöiden mielenkiintoa suunnittelemani työpajaa kohtaan.

Knitting Clubin lisäksi tutustuin toiseen Kompassissa toimivaan monikulttuuriseen naistenryhmään. Olin kiinnostunut naistenryhmän toiminnasta ja ryhmän vetäjä Varsha Shurpali kysyi minulta, haluaisinko osallistua seuraavaan ryhmän tapaamiseen ja Lippumäen uimahallissa järjestettävään naisille tarkoitettuun tapahtumaan. Ryhmä kokoontuu joka kuukausi Petosen asukastuvalla ja osallistuin ensimmäiseen tammikuussa 2011 järjestettyyn tapaamiseen. Kerroin ryhmään osallistuville naisille opiskelustani ja opinnäytetyöhöni liittyvästä monikulttuurisesta työpajasta. Naiset olivat kiinnostuneita osallistumaan siihen ja sovimme työpajan järjestettäväksi seuraavan kokoontumisen aikana.

Yhteistyö Kompassin ja ryhmien vetäjien kanssa on ollut monipuolista ja mielenkiintoista. Laura Rajaniemi kertoi Kompassin toimintaan tutustumiseni aikana, että Kompassi on muuttamassa uusiin tiloihin heinäkuun alussa ja tilaan tarvittaisiin sisustusta sekä sen suunnittelijoita. Kerroin voivani auttaa projektin kanssa omien resurssieni mukaisesti.

6.2 Monikulttuuriset ryhmät Knitting Club ja Kansainvälinen naistenryhmä

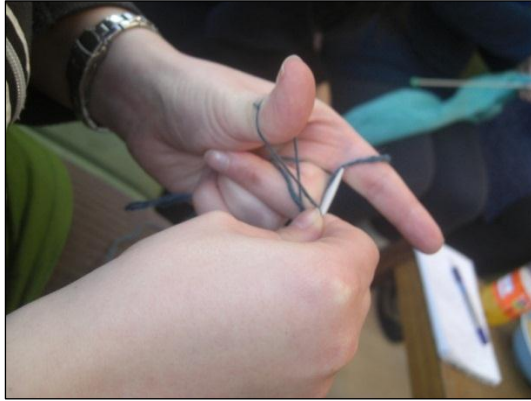
Opinnäytetyöhöni liittyen olen tutustunut tarkemmin kahteen Kompassin alaisuudessa toimivaan ryhmään, Knitting Clubiin ja kansainväliseen naistenryhmään. Molemmissa ryhmissä osallistujina on maahanmuuttajataustaisia naisia sekä valtaväestöön kuuluvia suomalaisia naisia.

Knitting Club on vapaaehtoisena toimivan Heini Lehtisaaren perustama ryhmä. Haastattelin häntä Knitting Clubin toimintaan ja sen erilaisiin merkityksiin liittyen. Ajatus Knitting Clubista syntyi, kun Heini joutui jäämään pari vuotta sitten pois työelämästä. Kotona istuminen alkoi kyllästyttää nuorta naista ja hän päätti tarjota neulekerhoidea ensiksi mielenterveyspotilaiden hoidosta vastaaville tahoille. Tältä taholta ei löytynyt tarpeeksi kiinnostusta kerhoa kohtaan ja Kuopion diakoniakeskuksen kautta ei löytynyt sopivaa tilaa, jossa tällaista toimintaa voitaisiin

järjestää. Sattuman kautta Heini löysi tiensä Kompassiin ja esitteli ideansa Laura Rajaniemelle. Hän oli heti kiinnostunut uuden ryhmän perustamisesta ja syyskuussa 2010 Heini aloitti ryhmän vetämisen. Ryhmä kokoontuu joka torstai Kompassin tiloissa ja osallistujien lukumäärä vaihtelee viikoittain. Useimmiten toimintaan osallistuu neljä tai viisi neulekerhon ryhmäläistä. Neulontaryhmään osallistuvat voivat opetella neulomista aina sen perusteista alkaen. Heini opettaa ryhmässään miten neulotaan, millaisia lankoja olisi hyvä käyttää ja samalla tuodaan esille suomalaista käsityökulttuuria sekä tutustutaan uusiin ihmisiin(kuvat 9 ja 10).

Kerhon toiminta otettiin alusta alkaen hyvin vastaan. Heinin mukaan maahanmuuttajille on muodostunut erilaisia merkityksiä kerhoa kohtaan, kuten esimerkiksi muiden kulttuurien kohtaaminen. Maahanmuuttajat voivat myös tutustua kokoontumisten aikana käytyjen keskustelujen kautta paremmin suomalaiseen kulttuuriin. Neulekerhossa yhdistyy hienolla tavalla uuden oppiminen ja sosiaalisuus käsitöiden tekemisen kautta. Kerho antaa kaikille kiinnostuneille avoimen ja maksuttoman mahdollisuuden sosiaaliseen harrastustoimintaan. Ihmisillä on erilaisia taustoja ja syitä Suomeen muuttamiselle. Monellakaan ei ole päivisin tekemistä kotona, joten ryhmä tarjoaa hyvän mahdollisuuden nähdä ja tavata ihmisiä. Heini arveli myös, että Knitting Clubissa mukana oleminen voi edistää maahanmuuttajien sopeutumista.

Kokoontumisien aikana olen voinut tuoda esille myös omaa kiinnostuneisuuttani ja kertoa opinnäytetyöhöni liittyvistä aiheista. Ajattelin neulekerhossa olevien ihmisten kiinnostuvan myös Kompassin uusien tilojen sisustamisesta, joten toin kerhon tapaamisten aikana esille ideaani valmistaa tiloihin yhteisvoimin joitain sisutuksessa käytettäviä tekstiileitä. Ajatuksesta oltiin kiinnostuneita. Koska on neulekerhosta kysymys, yhteisöllisen käsityön suunnittelu liittyi neulomiseen. Ensimmäiseksi suunnittelun sekä toteuttamisen kohteeksi muodostui neulottu tilkkupeitto. Peiton tekemiseen osallistuvat voivat oman taitonsa ja ideoidensa mukaan liittää peittoon neulomiaan tai virkkaamiaan tilkkuja, jotka kootaan lopuksi yhdeksi kokonaisuudeksi.

KUVA 9. Ensimmäisen silmukan luonti.

KUVA 10. Vinkkejä neulomiseen.

Tilanteen ja osallistujien aktiivisuuden mukaan vaihtelee onko neulomisen oppimisella tai ihmisten tapaamisella merkittävämpi rooli neulekerhon tapaamisissa vai onko kummallakin yhtä paljon merkitystä. Silti kerhon tärkeimpiä merkityksiä ovat Heinin mielestä ihmisten kohtaaminen ja ”aivan huiput tyytit.” Heini tuntee saavansa enemmän muilta ihmisiltä itselleen, kuin mitä antaa toisille, vaikka asia on varmasti myös toisinkin päin. Tutustumisen myötä joistain ryhmäläisistä tulee enemmänkin kavereita. Heini auttaa vapaaehtoisena ryhmäläisiä tai muita Kompassin asiakkaita myös aivan arkipäiväisten asioiden hoitamisessa.

Ryhmän vetämiseen pitää suhtautua rennolla asenteella. Ihmisten osallistumisaktiivisuus vaihtelee ja kaikki eivät saavu aina paikalle. Heini näki tämän myös kulttuuritaustaan liittyvänä tekijänä. Kerhon kokoontumisiin osallistuvien määrä vaihtelee, mutta useimmiten neulekerhossa on osallistujia kerrallaan kolmesta viiteen. Jäseniä on kerhon toiminnan aikana kertynyt yli kymmenen, mutta välillä osa jää neulekerhon toiminnasta pois ja uusia jäseniä tulee tilalle.

Heinin haastattelun aikana kysyin myös Knitting Clubin tulevaisuudesta. Heini toivoi toiminnan jatkuvan mahdollisimman pitkään ja uusien ideoiden syntyvän ryhmän toiminnan mukaan ja sitä tukien. Haastattelun aikaan hän suunnitteli jo uuden ryhmän aloittamista. Ongelmana oli ainoastaan kokoontumistilan löytäminen. Kompassilla on niin paljon toimintaa viikon aikana, ettei sopivaa hetkeä neulekerhon pitämiseksi Kompassin omasta tilasta löytynyt. Helmikuun alussa neulekerho sai väliaikaisesti toimia Kuopion pääkirjaston ala-aulassa. Myös yksi kirjaston työntekijä oli hyvin kiinnostunut neulekerhosta ja olisi halunnut osallistua mukaan toimintaan, jos työajat sen sallisivat. Kirjasto oli kokoontumispaikkana vain väliaikainen ja Heinin piti vielä etsiä uutta tilaa ensimmäisen neulekerhon iltaryhmän jälkeen.

Onneksi ryhmän kokoontumisiin löytyi hienot tilat Vanhasta pappilasta. Kuopion vanhin rakennus, 1700-luvulla rakennettu pappila tarjoaa mukavat ja viihtyisät puitteet Knitting Clubin järjestämiselle joka toinen keskiviikkoilta.

Osallistuin lisäksi kansainvälisen naistenryhmän toimintaan. Vetäjänä toimii, Intiasta kotoisin oleva, Kompassin työntekijä Varsha Shurpali. Naistenryhmän perimmäisenä tarkoituksena on tarjota naisille mahdollisuus tavata muita maahanmuuttajanaisia. Tapaamisten sosiaalinen merkitys tulee vahvasti esille. Tätä kautta löydetään uusia tuttavuuksia ja ystäviä, joiden kanssa vaihdetaan kuulumisia sekä annetaan vertaistukea. Tällaiseen toimintaan voivat osallistua myös muslimitaustaiset naiset, joiden kulttuuritausta vaikuttaa esimerkiksi siihen millaiseen harrastustoimintaan naiset voivat osallistua. Monet ryhmään osallistuvista naisista ovat myös perheellisiä kotiäitejä, jotka tuovat lapsensa mukanaan ryhmän kokoontumisiin.

Kerroin ryhmässä myös opinnäytetyöstäni ja suunnittelemani työpajasta. Ryhmäläiset olivat kiinnostuneita ideastani ja seuraavassa ryhmän tapaamisessa oli tarkoitus toteuttaa naistenryhmän oma kulttuurityöpaja, jossa jokainen pystyisi vuorollaan tuomaan esille oman synnyinmaansa käsityökulttuuria.

6.3 Havaintoja monikulttuuristen ryhmien harrastustoiminnasta

Knitting Clubiin osallistuvilla on erilaisia motiiveja osallistua toimintaan. Niin maahanmuuttajille kuin kantasuomalaisillekin voi neulomisen opetteleminen olla lähtökohtana osallistua ryhmään, toisille taas ihmisten välinen vuorovaikutus on tärkeämpää.

Oman näkemykseni mukaan edellä mainituilla tekijöillä on yhtä merkittävä rooli Knitting Clubin toiminnassa. Ryhmän jäsenet muodostavat yhteisön, jossa yhdistyy käsityön harrastaminen ja sosiaalisuus, eikä näitä voi selvästi erotella toisistaan. Niin toimintaan osallistuvilla suomalaisilla kuin maahanmuuttajillakin taustalla voi olla erilaisia näkemyksiä ja tavoitteita sille, mitä toiminnan kautta hakee itsellensä.

Tausta-ajatuksena ja toiminnan lähtökohtana on neulomisen opettelu ja pyrkimys valmiin käsityön tekemiseen, mutta toimiminen ryhmässä antaa ihmisille myös muuta. Eri kulttuuritaustaiset ihmiset kokoontuvat tietyn aiheen ympärille ja voivat jakaa keskenään ajatuksiaan muuhunkin kuin käsitöihin liittyen. Haastattelemani Sharon, joka on ollut Knitting Clubissa sen alkuajoista lähtien, kertoi millaisia muita merkityksiä neulekerhossa mukana olemisella voi olla:

"Well I think that it's also nice because you go there and you can talk to other people and like share a little and also because like I have some free time now and then I want to do something. Yeah, that's why I think it's nice. Can have a nice time."

Neulekerho antaa mahdollisuuden Sharonin mukaan neulomisen lisäksi muunkinlaiseen yhdessä olemiseen:

"Yes, because there is also people that are not knitting at all. They are sitting and talking and eating. Like sometimes I'm just doing couple of the stitches and doing talking and something else but not really knitting so much."

Kysyin neulekerhosta myös Mirjalta. Hän piti hyvin tärkeänä neulekerhon ja muunkin harrastustoiminnan liittymistä juuri yhdessä tekemiseen ja sosiaalisuuteen.

"Sitä kaipaa semmosta toisten kanssa oloa ja sitten kaipaa myös tek.. semmosta porukkaa jonka kanssa saa nimenomaan tehdä asioita yhdessä. Joo kyllä, mä tykkään kokonaisesti siitä ideasta. Ja teekuppi siinä välissäkään ei haittaa yhtään. Juu mä oon lukenut niistä ulkomaisista neulekahviloista ja hirveesti ajatellu et voiku täälläkin olis tollasta. Et se että näkee mitä muut tekee niin se hirveesti innostaa itteekin. Sitten tulee enemmän tehtyä. Kyllä se porukalla tekeminen on ihan erillaista."

"Mutta esmerkiks, mä oon sitten vähän vähemmän sosiaalinen tai arempi koska miusta on helpompi olla ihmisten kanssa jos mun käet tekee jotain, jos siihen on joku syy. Ehkä sitten kun tutustuu paremmin, sitten se ei ole ongelma se tekemättömyyskään. Ja varmasti on tai niin kun tiiänkin on hirveesti ihmisiä, jotka on yksin. Että jo ne vaan hoksais ja löytäis semmosia omia porukoita, jossa tehään jotain josta ne tykkää niin ne löytäis sitten myös ihmisiä ja lähtisivät sinne mukaan. Että mä uskon oikeesti, että se on myös hirveen tärkeätä tuossa, tuossakin mielessä, että kaikenlaisia harrastuskerhoja perustetaan."

Neulekerhon toiminnassa korostuu yhdessä tekeminen, mutta tärkeänä tekijänä on myös käsityötaidon välittäminen ja uuden oppiminen. Heini Lehtisaari pitää tärkeänä neulomistaidon ja varsinkin suomalaisen kansanperinteen esille tuomista. Hän on itse hyvin kiinnostunut neulomisesta ja myös sen kulttuurillisesta taustasta. Heinin kiinnostuksesta ja innostuksesta neulomista kohtaan kertoo varmasti myös sekin, että hän on saanut opetettua kaikki paitsi yhden ryhmässä mukana olleen neulomaan. Maahanmuuttajille neulomisen opettelun lomassa avautuu tietoa suomalaisista perinteistä. Tätä kautta on pienempi kynnys tutustua myös muuhunkin suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvään.

Kansainvälisen naistenryhmän keskeinen idea on ollut ihmisten tapaaminen, mutta Varshan mukaan ryhmään halutaan myös lisää toiminnallisuutta. Yhdessä voitaisiin enemmän harrastaa ja käydä esimerkiksi erilaisissa tapahtumissa.

Yhdessä tehtävän ja koetun harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan merkityksiä kuvaa hyvin esimerkiksi vapaaehtoistoimin Lippumäen uimahallilla järjestetty, naisille tarkoitettu Merenneitoilta. Tapahtuma järjestettiin Petosella toista kertaa. Illan aikana uimahallin tilat olivat tarkoitettu vain naisten käyttöön ja uimisen lisäksi, naisille

tarjottiin kokeiltavaksi erilaisia kauneuteen liittyviä hoitoja. Naistenryhmän vetäjän Varshan matka Intiaan sattui juuri järjestämisajankohtaan, joten lupauduin olemaan mukana tapahtumassa, johon naistenryhmä myös osallistui. Melkein kaikki ryhmän naisista halusivat uimaan, koska siihen heille ei ole usein mahdollisuutta. Seuraavassa tapaamisessa naiset kertoivat, miten mukavaa uiminen oli ollut. Yhteisiä uimiseen sekä muuhun harrastamiseen liittyviä tapaamisia suunniteltiin innolla.

Tutustuin tarkemmin monikulttuuriseen harrastustoiminnan merkitykseen toimintaterapiaa opiskelleen Sirkku Partasen opinnäytetyön kautta. Työn tutkimuskohteena olivat Monikulttuurisen palvelukeskus Momentin ja Laptuote - säätiön järjestämä monikulttuurinen käsityökerhoja ja sen toiminnassa mukana olevat maahanmuuttajanaiset. Kerhoon osallistui myös kantasuomalaisia naisia. (Partanen 2010.)

Monikulttuurisessa käsityökerhossa osallistujat opettavat vuorollaan oman kulttuuriinsa kuuluvia käsityötekniikoita toisilleen. Käsitöiden tekemisen ja erilaisten kulttuurien esille tuomisen myötä ihmiset tutustuvat toisiinsa ja samalla maahanmuuttajat oppivat suomenkieltä. Tarkoituksena on, että maahanmuuttajien ja suomalaisten keskinäinen vuorovaikutus mahdollistuisi ja lisääntyisi toiminnan kautta. (Partanen 2010.)

Partasen (2010) opinnäytetyössä korostuu monikulttuurisiin käsitöihin liittyvän toiminnan merkitys hyvinvointia ja sosiaalisia suhteita luovana tekijänä maahanmuuttajien ja suomalaisten välillä. Maahanmuuttajia koskevien haastattelujen pohjalta esille nousi juuri sosiaalisen toiminnan tärkeys, ei niinkään käsitöiden tekemisen merkitys. Harrastustoimintaa pidetään kuitenkin hyvänä lähtökohtana tutustua ihmisiin. Suomalaisnaisten haastatteluissa merkittävämmäksi tekijäksi nousi taas käsitöiden tekeminen ja uusien, eri kulttuurien käsityötekniikoiden opetteleminen sekä harrastuksen toimiminen työn vastapainona. Toiminnan sosiaalisuutta pidettiin myös tärkeänä. Tätä kautta voi tutustua paremmin maahanmuuttajiin, pohtia kulttuurieroja eri näkökulmista ja purkaa omia ennakkoluuloja ja käsityksiä maahanmuuttoon liittyen. Tällaisessa ympäristössä ihmiset kohdataan yksilöinä, eikä massana, josta pahimmassa tapauksessa luodaan stereotyyppisiä kuvia esimerkiksi median kautta. (Partanen 2010.)

Käsitöihin liittyvän harrastustoiminnan tavoitteet ja merkitykset ovat tarkoituksen mukaista. Tällaisessa toiminnassa mukana olemisen toivoisi rohkaisevan myös enemmän maahanmuuttajataustaisia ihmisiä heidän oman kotimaansa kulttuuriin liittyvien ryhmien ja kerhojen vetäjiksi. Oman synnyinmaan kulttuurin merkitys on

jokaiselle tärkeä ja se on osa ihmisen identiteettiä, jonka vaalimiseen jokaisella maahanmuuttajalla tulisi olla mahdollisuus myös uudessa asuinmaassaan.

6.4 Käsitöiden ja luovan tekemisen kautta syntyvä yhteisö ja yhteisöllisyys

Yksilöistä koostuvalla yhteisöllä tulee olla jotain yhteistä, kuten Knitting Clubin toiminnassa mukana olevilla, neulomisen opetteleminen ja harrastaminen. Neulekerhon kaltainen yhteisö perustuu ihmisten omakohtaiseen haluun ja tahtoon olla mukana ryhmässä. Tällaisessa harrastustoiminnassa on selkeä päämäärä, mutta se ei yksin riitä yhteisöllisyyden syntymiseen.

Neulekerhon kaltaisen yhteisön sisällä syntyvä yhteisöllisyys rakentuu ihmisten vuorovaikutuksen, keskustelun, osallistumisen ja oppimisen kautta. Yhteisöllisyyttä voidaan kokea, kun toiminta on yksilöiden mielestä mieluista, tasa-arvoista ja tasavertaista. Kokoonnotukset tietyinä päivinä, samaan ajankohtaan, tukevat myös yhteisöllisyyden syntymistä neulekerhon toiminnassa. (Yhteisöllisyys lukiossa; Wiio-von Konow 2009.)

Samanlaisia neulekerhon kaltaisia käsityöhön liittyviä yhteisöjä ja yhteisöllisyyteen liittyvää toimintaa on nykyisin monenlaista. Ihmiset muodostavat yhteisöjä esimerkiksi erilaisissa neulekahviloissa, kansalaisopistoiden kursseilla ja internetin välityksellä. Neulekerhossa mukana oleva Mirja tiesi, että esimerkiksi Kuopiossa kokoontuu neulekerhon tapaisia käsityöryhmiä, joihin osallistuvat sopivat tapaamisistaan internetissä ja pitävät yllä neuleblogeja. Varsinkin käsitöihin ja muuhun harrastustoimintaan liittyviä blogeja on internetissä hyvin laaja kirjo. Blogien kautta käsitöiden harrastajat voivat tuoda esille mielenkiinnon kohteitaan, esitellä toisilleen tekemiään käsitöitä, välittää teko-ohjeita toisilleen ja kommentoida blogeja.

Laura Wiio-von Konow (2009) on tutkinut opinnäytetyössään, Hätilänmäen taidetalkoot. Miten innostua ja innostaa?, yhteisöllisyyden merkitystä ja sitä, miten ihmisiä voidaan saada innostumaan ja innostaa yhteisölliseen taideprojektiin, jonka tarkoituksena on luoda yhteisöllisyyttä. Wiio-von Konow toteutti opinnäytetyössään yhteisöllisen taideprojektin yhdessä Hämeenlinnan yhteiskoulun ja sen opiskelijoiden vanhempien sekä Hätilän ja Sairion alueen asukkaiden kanssa. Taideprojektin ja edellä mainittujen tahojen yhteistoiminnan kautta pyrittiin luomaan vuorovaikutuksen kautta syntyvää yhteisöllisyyttä. (Wiio-von Konow 2009.)

Kuten omassa opinnäytetyössänikin, myös Wiio-von Konow (2009), on kiinnostunut yhteisöllisyyden mahdollisuuksista ja haasteista. Työssään hän tutki, miten ihmisiä

saadaan mukaan innostumaan, niin että innostus syntyisi yhteisön sisällä ja toiminta etenisi mahdollisimman paljon yhteisön näkemyksien mukaan, eikä pelkästään ohjaajan näkemykseen perustuen. Vaikka Wiio- von Konow sai luotua vuorovaikutusta ihmisten välille, projekti oli laaja ja haasteellinen, eikä yhteisöllisyyden luominen ilman vetäjän ja innostajan keskeistä roolia tuntunut olevan helppoa. Suuren ihmisryhmän innostaminen vaati aikaa ja kärsivällisyyttä, eivätkä tulokset aina olleet halutunlaisia. Loppupäätelmissään Wiio- von Konow tuo esille sen, miten yhteisöpedagogien Rainan ja Haapaniemen (2007) mukaan, yhteisöt syntyvät pienistä ryhmistä, joissa ihmisten välinen vuorovaikutus ja kohtaaminen mahdollistuvat paremmin kuin suuremmissa ryhmissä. Yhteisöllisyyden muodostuminen tapahtuu siis helpommin pienryhmissä. (Wiio- von Konow 2009.)

Esimerkkejä käsitöiden tekemiseen liittyvästä yhteisöllisestä oppimisesta

Repo– Kaarento (2007) on teoksessaan tuonut esille ryhmän merkitystä oppimisessa. Yhteistoiminnallinen oppiminen on pedagoginen suuntaus, jossa korostuu ryhmän jäsenten aktiivinen osallistuminen yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Kun ryhmän jäsenillä on yhteinen tavoite, johon jokainen ryhmän jäsen sitoutuu, syntyy auttavaa yhteistoimintaa. Opettajan ja ohjaajan rooli korostuu yhteistoiminnallisessa oppimisessa. Ohjaaja luo kannustavaa, rohkaisevaa ja ryhmän toimintaa tukevaa ilmapiiriä. (Repo- Kaarento 2007, 15- 47.) Knitting Clubin kokoontumisien aikana Heinin suusta kuuleekin usein sanat ”ei tässä ole mitään hätää” ja ”hyvin sä kyllä vedät” tai samat asiat englanniksi.

Yhteisöllisyyden ja yhteistoiminnallisen oppimisen kautta opitaan kannustavalla ja mielenkiintoisella tavalla neulomista. Vaikka ohjaajan rooli on tärkeä neulomisen oppimisessa, ryhmän keskinäinen vuorovaikutus tukee myös oppimista. Kerhossa mukana olemisen myötä ihmiset oppivat neulomista ja samalla tutustuvat toisiinsa, keskustelevat ja jakavat ajatuksiaan erilaisiin kulttuureihin sisältyvistä piirteistä sekä muodostavat omanlaisensa monikulttuurisen yhteisön.

Vartiainen (2010) on tutkinut roolipelaajien ja historianharrastajien käsityöhön liittyviä rooleja, harrastajien käsityöllistä toimintaa ja käsityön kautta syntyneiden tuotosten merkitystä. Yksilöt kehittävät toimintaa, jakavat tietoa käsitöihin liittyvistä tekniikoista, opettavat ja välittävät käsityötaitoa toisilleen sekä muodostavat tietyn aiheen ympärille yhteisöjä. (Vartiainen 2010.)

Neulekerhon toiminta keskittyy neulomiseen, sillä ryhmän vetäjänä toimiva Heini ei omien sanojensa mukaan osaa niin hyvin virkata, että hän pystyisi sitä toisille opettamaan. Tästä huolimatta, yhdessä neulekerhon tapaamisessa, vierailin ryhmän kanssa Marttaliiton, Novitan ja Tekstiiliopettajaliiton yhteistyössä toteuttamissa tilkkutalkoissa. Tilkkurekka (kuva 11.) kiertää ympäri Suomea ja rekassa voi opetella virkkaamaan melko nopeatekoisia Isoäidinneliö- tilkkuja. Tilkkurekkakiertueella on tavoitteena käsityöperinteen ylläpitäminen, mutta sillä halutaan myös innostaa ihmisiä tekemään tilkkupeittoja. Tavoitteena on ensin koota peitoista maailman suurin tilkkupeitto, joka lahjoitetaan tämän jälkeen pieninä peitteinä hyväntekeväisyyteen. (Tilkkurekka- kiertueen tavoitteena 2011.)

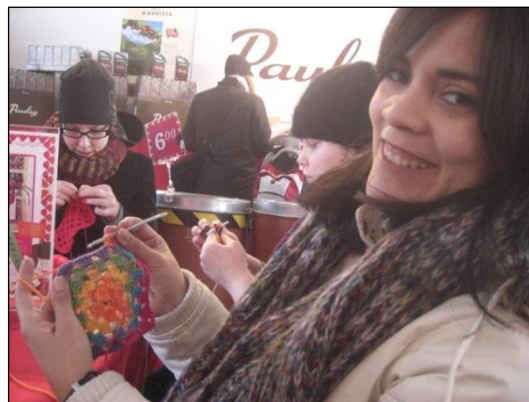
Tunnelma Marttojen rekassa oli hyvä ja kodikas. Ihmiset, niin vanhemmat kuin nuoremmat, naiset ja miehet, olivat innolla mukana tekemässä ja opettelemassa tilkkujen tekoa. Tätä auttoi se, että virkatun neliön tekemiseen sai myös kädestä pitäen opastusta ja näin virkkaaminen tuntui mukavalta ja suhteellisen helpolta. Toiminnassa tuntui olevan oikeasti yhteinen, hyvä tavoite, joka kannusti toimintaan osallistujia virkkaamaan. Tilkkujen teon opettelemisen myötä myös neulekerholaiset innostuivat valmistamaan Isoäidinneliöitä yhdessä Kompassin tiloihin suunnittelemaan ja toteuttamaan tilkkupeittoon.

KUVA 11. Kuva Marttojen rekasta.

KUVA 12. Neliön virkkaamisen opettelua.

KUVA 13. Valmis isoäidin neliö.

Tekstiiliopettajaliiton ja tekstiiliopettajien kautta neliön opettaminen siirtyy kouluihin. Tekstiiliopettajaliitto ry:n puheenjohtajan Jaana Inkisen mukaan tilkkujen tekeminen on hyvä tapa oppia perinteitä ja virkkaamista. Käsitöiden tekeminen tukee myös muuta oppimista. Inkisen mukaan, ”käsityöt kehittävät oppilaiden motoriikkaa ja ongelmanratkaisukykyä sekä auttavat heitä konkreettisesti huomaamaan oman kehityksensä”. (Martat hidastavat ja opettavat 2011.)

Kojonkoski- Rännälin (2009) mukaan: ”Käsityötaidon oppiminen on tilanteeseen ja kontekstiin sidottua; parhaimmillaan se tapahtuu niin sanotussa taitokulttuurissa. Tämä tarkoittaa sitä, että käsityötä voi oppia vain työskentelemällä tietynlaisessa ympäristössä, tietynlaisessa fyysisessä ja sosiaalisessa kontekstissa. On oltava ”kiinni maailmassa” tietyn materiaalin välityksellä, tiettyjen välineiden ja laitteiden avulla, tietyn alan mestareiden ohjattavana ja samaa työtä tekevien oppilastovereiden ympäröimänä käsityöluokan turvallisessa taitokulttuurissa työskennellen.” (Kojonkoski- Rännäli 2009.)

7 MONIKULTTUURISTEN TYÖPAJOJEN JÄRJESTÄMINEN

7.1 Työpajojen tavoitteet ja suunnittelu

Kokemusta ja tietoa maahanmuuttajille tarkoitettujen monikulttuuristen ryhmien kanssa toimimisesta sekä ohjaamisesta on itselläni vähän. Kompassin kautta monikulttuuristen ryhmien toimintaan tutustuminen oli luontevaa ja mahdollisti ryhmien toiminnan havainnoinnin paikan päällä. Sain näkemystä siitä, millaisia ovat ryhmien tavoitteet, miten ryhmät ylipäänsä toimivat, mitä ne antavat toimintaan osallistuville ja mitä ryhmän ohjaajana toimiminen vaatii. Pyrin osallistumaan ryhmiin mahdollisimman avoimin mielin. Tällainen avoimuus ja ennakkoluulottomuus olivat lähtökohtina myös toteuttamilleni työpajoille.

Tavoitteenani oli järjestää erilliset työpajat Knitting Clubin ja Kansainvälisen naistenryhmän kanssa, joihin voisivat osallistua niin maahanmuuttajataustaiset kuin kantaväestöön kuuluvat suomalaiset. Työpajojen ideana oli, että jokainen osallistuja saisi kertoa haluamallaan tavalla omasta kulttuuristaan ja erityisesti kulttuuriinsa liittyvistä käsitöistä, kuvien ja esineiden kautta. Tarkoituksena työpajojen järjestämisessä oli saada aikaan mahdollisimman paljon opinnäytetyöni aiheeseen liittyvää keskustelua ja että työpaja olisi siihen osallistuville mielenkiintoinen tapa käsitellä kulttuureihin ja käsitöihin liittyviä aiheita. Työpajojen aikana oli tarkoitus keskustella esimerkiksi käsityön merkityksistä yleisesti ja osallistujien omakohtaisista käsitöihin liittyvistä kokemuksista sekä käsitöiden tekemiseen liittyvästä yhteisöllisyydestä.

Järjestin kaksi työpajaa, koska näin sain opinnäytetyöni aiheeseen mielestäni enemmän ja monipuolisempia näkökulmia. Erilliset työpajat toimivat myös vertailukohtina toisillensa ja sille, mitkä asiat nousevat eniten esille työpajoissa. Tätä kautta pystyin havainnoimaan toistuvatko samat vai eri aiheet ryhmien keskusteluissa, eroaako ryhmien ohjaamien toisistaan ja mitä vastaavia ryhmiä ohjatessa tulisi erityisesti ottaa huomioon.

Tiedotin ensimmäisestä, neulekerhon jäsenille tarkoitettusta työpajasta neulekerhon tapaamisissa ensin suullisesti ja kyselin ketkä olisivat kiinnostuneita osallistumaan siihen. Kiinnostuneita löytyi, mutta työpajan tarkoitus ei selvinnyt kaikille pelkän keskustelun kautta. Helmikuun alussa tein lyhyen tiedotteen koskien työpajaa (liite 1).

Tein esitteen englanniksi, sillä monetkaan neulekerhossa käyvistä maahanmuuttajista eivät osaa suomea. Tiedotteeseen laitoin myös työpajaa edeltäviä kysymyksiä, joiden tarkoituksena oli herätellä aiheeseen. Neulekerhon aikana sovimme alustavasti järjestämäni työpajan ajankohdan ja paikan. Heiniltä sain neulekerhossa mukana olevien sähköpostilistan. Lähetin neulekerhon jäsenille vielä tarkentavan sähköpostin, jossa kerroin lyhyesti itsestäni, opinnäytetyöstäni ja työpajan ideasta. Pyysin neulekerholaisia ilmoittautumaan minulle, jos he haluaisivat osallistua työpajaan.

Työpajaan ei ilmoittautunut kuin neulekerhon vetäjä ja yksi neulekerhossa mukana oleva nainen. Tämän vuoksi päätin siirtää työpaja- ajankohtaa. Miksi työpajaan ei ilmoittautunut enempää ihmisiä, on vaikea sanoa. Syyinä saattoi olla se, että keskusteluun perustuva työpaja ei kiinnostanut tarpeeksi ihmisiä, sähköpostin kautta saatu tiedote oli vaikeasti lähestyttävä ja helposti unohdettava tai sovittu ajankohta oli huono. Tämän jälkeen päätin sopia uudesta työpaja- ajankohdasta. Lähetin uuden sähköpostin neulekerhon jäsenille ja toivoin saavani vastauksia. Varmistin vielä työpajasta kiinnostuneiden saapumisen ja osallistumisen pidettävään työpajaan Kompassilla käyntien ja soittojen kautta. Lopulliseksi työpaja-ajankohdaksi muodostui perjantai 25.2.2011, ja työpaja järjestettiin Kompassin tiloissa. Työpajaan ilmoittautunut, Kompassin toiminnassa aktiivisesti mukana oleva nainen, lupasi myös tiedustella tuttaviltaan ennen perjantaita olisiko heillä ollut kiinnostusta osallistua työpajaan.

Kerroin myös kansainvälisen naistenryhmän ensimmäisessä, Petosen asukastuvalla järjestetyssä, tammikuun 2011 tapaamisessa suunnittelemastani työpajasta. Työpajaidea otettiin hyvin vastaan naistenryhmässä ja aiheesta oltiin kiinnostuneita. Sovin ilmoittavani vielä erikseen työpajasta. Sovittuna ajankohtana naisia ei kuitenkaan aluksi ilmaantunut paikalle. Vaikka ryhmän vetäjä oli vielä muistuttanut naisia kyseisestä työpajasta, suurin osa oli unohtanut tapaamisajankohdan tai ei muusta syystä saapunut paikalle. Ryhmää ohjaavan Varshan soittamien puheluiden jälkeen, osa ryhmäläisistä saapui lapsiansa kanssa paikalle, mutta keskustelulle kulttuureista ja niihin liittyvistä käsitöistä ei ollut enää aikaa.

Sovin tapaamisessa olevien naisten kanssa alustavasti uudesta työpaja- ajasta kymmenennen viikon alkuun. Varsha varasi tilan käyttöömmekä ja ilmoitti seuraavana päivänä sopiko maanantai vai tiistai ajankohdaksi paremmin. Hän ilmoitti myös kaikille kansainvälisessä naistenryhmässä käyville naisille tulevasta työpajasta. Työpaja järjestettiin tiistaina 8.3.2011 klo 17.30-19.00 Petosen asukastuvalla.

Työpajoihin liittyen tein tuntisuunnitelmat (liitet 2 ja 3), johon kokosin pajojen rungon. Siihen sisältyi työpajan aloittaminen, aiheen esitleminen, osallistujien vapaamuotoiset esitykset, aiheesta keskusteleminen ja pohdinta. Sekä Kompassilla järjestetyn työpajan aikana keskustelua siitä, miten työpajan kautta saatua niin kielellistä, kuin nähtyä tietoa voitaisiin hyödyntää jatkossa, esimerkiksi Kompassin uusien tilojen sisustamisessa.

7.2 Työpajojen toteuttaminen ja työpajaryhmien ohjaaminen

Neulekerho toimii vertaisoppimiseen tai yhteistoiminnalliseen oppimiseen perustuvana ryhmänä, joten myös työpajoissa oli tarkoitus yhteistoiminnallisuuden ja eräänlaisen vertaisryhmän avulla tuoda esille aiheeseen liittyviä ajatuksia, vaikka varsinainen tietyn konkreettisen asian oppiminen ei ollutkaan työpajojen keskeinen idea. (Repo- Kaarento 2007.) Vuorovaikutukseen perustuvien työpajojen aikana siihen osallistuvat ihmiset saivat kuitenkin monipuolisesti uutta tietoa erilaisiin kulttuureihin ja käsitöihin liittyen, sekä pystyivät tätä kautta tarkentamaan aikaisempaa tietoaan ja käsityksiään näistä aiheista.

Oma roolini työpajojen toteuttamisessa ja työpaja ryhmissä oli ensinnäkin koota aiheesta kiinnostuneet ihmiset yhteen tiedottamalla pajoista ja kertomalla aiheesta. Suunnittelin ja järjestin työpajat oman opinnäytetyöni näkökulmasta, mutta halusin pajoissa käytyjen keskustelujen kuitenkin syntyvän enemmän ryhmän sisällä kuin oman toimintani kautta. Ohjaaminen painottui lähinnä keskustelun avaamiseen, tarvittaessa sen eteenpäin viemiseen ja pajan päättämiseen. Suunnittelin työpajat niin, että olin ohjaajana yksi ryhmän jäsenistä ja kerroin omalta osaltani tietystä Suomalaiseen käsityökulttuuriin liittyvästä asiasta. En pyrkinyt rajoittamaan keskustelua vain yhteen asiakokonaisuuteen. Osallistujien keskustelussa saivat näkökulmat ja ajatukset muodostaa oman kokonaisuutensa, mitään siihen lisäämättä tai siitä poistamatta.

7.2.1 Työpaja Kompassin tiloissa

Neuleryhmässä olevien ja muiden pajaan osallistuvien kanssa järjestetyn työpajan oli tarkoitus alkaa perjantaina 25.3.2011 kello 13.00. Yksi pajaan ilmoittautunut nainen saapui kuitenkin paikalle hieman myöhässä, joten aikataulu ei aivan pitänyt pajan suhteen. Työpajaan saapuivat kaksi neulekerhossa mukana olevaa naista hondurasilainen Sharon ja Liperistä kotoisin oleva Mirja. Lisäksi pajaan osallistuivat

Louisianassa syntynyt Carol sekä hänen kutsumanaan Mongoliasta kotoisin oleva Naran tsetsep. Molempien pitämieni työpajojen aluksi toivotin kaikki tervetulleiksi pajaan ja esittelin työpajan idean. Kerroin työpajan liittyvän opinnäytetyöhöni ja varmistin, että työpajan dokumentointi kuvaamalla sekä äänittämällä sopii kaikille osallistujille. Yhdessä sovimme, kuka milloinkin kertoo omaan kulttuuriinsa liittyvistä käsitöistä. Jotta kaikki pajassa mukana olevat voisivat osallistua keskusteluun, yhteisenä kielenä käytettiin englantia.

Aluksi tietokoneen kanssa oli ongelmia, joten heillä joilla ei ollut konkreettisia kuvia tai käsitöitä mukanaan, näyttivät kuvansa hieman myöhemmin. Keskustelun avasi Pohjois- Karjalasta kotoisin oleva Mirja, joka näytti ensimmäisenä tekemiään kortteja. Korteissaan hän on käyttänyt karjalaisia kirjonta-aiheita kirjomiensa pienten kuvien mallina. Tarkempaa merkitystä hän ei osannut sanoa kuvioille, mutta Carol esimerkiksi tiesi, että käki edustaa kevään ensi merkkiä. Carol osallistui keskusteluun aktiivisesti jo aivan alussa, koska hän oli saanut tietää omista karjalaisista sukujuuristaan vähän aikaa sitten. Hänen mukaansa karjalaisten käyttämistä väreistä punainen edustaa hyviä aikoja ja musta surumielisiä aikoja. Mirja kertoi että oli mukava tietää tästä, koska hän tekee aina punaisella kirjottuja kuvia antamiinsa kortteihin.

Mirjan esittelemät muut käsityöt olivat joko hänen itsensä tekemiä tai hänen sukulaistensa valmistamia. Tekstiileihin liittyvät tarinat olivat hyvin elämäkerrallisia ja myös koskettavia. Hän näytti isoäitinsä nuorena tekemää, kirjottua pyyhepeittoa. Kun hänen isoäitinsä oli nuori, kaikki hänen perheessään tehtiin käsin, koska ei ollut muita vaihtoehtoja. Mirjan suvussa käsitöitä on tehty paljon ja hänen perheensä omistaa 1700- luvulla tehdyt kangaspuut. Kutominen on ollut myös Mirjan elämässä merkittävä asia. Kun hänen mummonsä eli viimeisiä aikojaan, Mirja kutoi yhdessä äitinsä kanssa räsymattoja:

KUVA 14. Pyyhepeitto.

"I wasn't living home anymore but then one day we had an idea we, I and my mother, that we had to start this weaving again. And I said yes. And I sort got reason to come home. I came there live for eight weeks

and we were just weaving and I was living there with my parents and brothers and grandmother.”

Tuona aikana hän teki mummonsä muistoksi räsymaton, jossa käytti mummon vanhaa pöytäliinaa. Tämä oli Mirjalle tapa selvittää tärkeän ihmisen menettämisestä. Hänellä on muistona mummostaan tämän tekemä virkattu peitto. Mirja kertoi, että aina kun hän katsoo peittoa, hän muistaa, että tämä on mummon käsin tekemä. Peitto oli tärkeä käsityö mummolle ja nyt myöhemmin Mirjalle.

Seuraavaksi esittelin itse muun tyyppisiä, suomalaiseseen käsityökulttuuriin liittyviä käsitöitä. Toin mukanaani työpajaan isoisäni tekemän tuohikassin ja punomani kaislakorin. Valitsin nämä materiaalit ja tekniikat esiteltäviksi, sillä pidän itse luonnonmateriaaleista ja siitä, miten monipuolisesti niitä voidaan hyödyntää. Suoraan luonnosta otettujen, vähän käsiteltyjen materiaalien merkitys on myös ollut merkittävässä osassa suomalaisessa käsityökulttuurissa. Kerroin tuohikassin olevan tehty 1930 -40 – luvulla ja siitä millaisten muiden käyttötavaroiden valmistamiseen tuohta on käytetty. Tuolta on käytetty muun muassa monenlaisten korien, kassien, kenkien sekä hattujen valmistamiseen. Sitä on käytetty myös esimerkiksi talojen rakenteissa kattomateriaalina ja eristeenä. Tuolta on käytetty varsinkin omavaraistalouden aikaan sen kestävyden, monipuolisuuden ja helppokäyttöisyyden vuoksi. Näytin Kautovaaran kirjoista kuvia tuohen kiskonnasta ja punonnasta. Kirjoista esittelin myös muiden perinteisten suomalaisten käsitöiden tekemistä. (Kautovaara 1984; Kautovaara 2002.)

Kerroin myös kaislan käytöstä punonta materiaalina. Carol lisäsi tähän, että kaikkialla maailmassa etenkin alkuperäiskansat keräävät kaikkea, mikä kasvaa, tehdäkseen koreja. Hän itse omistaa alaskalaisen punotun korin. Samalla keskusteltiin siitä, miten ennen esimerkiksi metsästettyjen ja kasvatettujen eläinten kaikki osat hyödynnettiin ja niistä valmistettiin monipuolisesti käsitöitä.

Seuraavaksi Mongoliasta kotoisin oleva nainen Naran tsetsep kertoi kuvien kautta oman maansa kulttuurista ja käsityökulttuurista. Käsityökulttuuri elää yhtenä vahvana kulttuurin osana Mongoliassa. Aluksi hän näytti kuvaa kengistä, joita käytetään yleisesti Mongoliassa. Nahkaiset, kuvioin koristeltujen kenkien kärki on suippo ja ylöspäin nouseva. Carol mainitsi vielä, että lappalaisten käyttämien poronahkaisten kenkien ja lapikkaiden kärki nousee samalla tavoin ylöspäin. Naran tsetsep kertoi mongolialaisten kenkien erikoisen muodon syntyneen uskonnon vaikutuksesta:

”The shoes structure or shape is very unusual because Mongolian Buddha religion is telling we have not kill any animal also insects. For their safety this in this up. When now walking it’s not killing the insects in the grass. This is the meaning.”

Myös perinteiset mongolialaiset asumukset, jurtat on tehty käsityönä ja koristeltu kuvioin. Ihmiset käyttävä myös kansallispukua niin jokapäiväisessä elämässään kuin juhlissa:

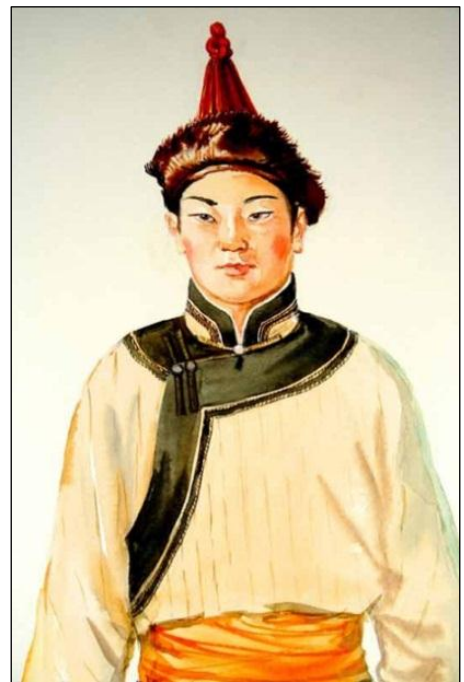
”And they are wearing Mongolian customs in everyday life. When they are staying in the yurt, when they are walking and when they have some special ceremony and also when they are dancing or in the festival.”

Vaatteet ovat käytännöllisiä ja asujen rakenne mahdollistaa kerrospukeutumisen. Esimerkiksi talvella asujen väliin laitetaan toppauksia ja lampaantaljoja tai muuta nahkaa. Vuoden tärkeintä juhlaa vietetään Mongolian kansallispäivänä. Kansallispäivänä pukeudutaan hienosti ja koristeellisesti. Asut ja pukeutuminen (kuvat 15 ja 16) ovat tärkeä osa mongolialaista kulttuuria, mutta myös hevoset ovat tärkeä osa sitä, joten kansallispäivänä järjestetään myös hevoskilpailuja sekä perinteisiä painiotteluita.

Naiset tekevät perinteisesti vaatteita, mutta myös miehet valmistavat esimerkiksi erikoisen näköisiä suippokärkisiä hattuja, joita käytetään kansallispukujen kanssa (kuva 16). Naran tsetsep ei kuitenkaan osannut kertoa, onko hatun muodolla jotain erityistä merkitystä. Mirja lisäsi keskusteluun, että useimpiin kansallispukuihin liittyy erikoisia päähineitä, joilla ei välttämättä ole muuta kuin koristeellista arvoa.

KUVA 15. Mongolialaisen naisen kesäasu.

KUVA 16. Miehen asu ja päähine.

Keskustelu jatkui Sharonin hondurasilaisista käsitöistä näyttämien kuvien myötä. Kuten tekemäni haastattelun aikana, myös työpajassa Sharon kertoi, ettei Hondurasissa tehdä paljoa tekstiileihin liittyviä käsitöitä, vaan enemmänkin keramiikkaa ja puusta valmistettuja käsitöitä. Hondurasin naapurimaassa Guatemalassa, alkuperäisväestön keskuudessa kudotaan paljon esimerkiksi kankaita ja valmistetaan vaatteita. Sharon kertoi, että verrattuna Guatemalaan, Hondurasissa alkuperäiskansaa on jäljellä paljon vähemmän siirtomaa- ajan seurauksista johtuen. Tämä on vaikuttanut myös perinteisten käsitöiden valmistamiseen:

"They have a lot of the Indian population. Is much bigger almost the half of the population. And in our country it is very small. We have different ethnic groups but they don't have so much like a traditional clothing anymore, because they have mixed a lot of the rest of the population."

Tästä huolimatta osa perinteisestä kulttuurista ja käsityötaidosta on onnistuttu kuitenkin säilyttämään. Tämä selittyy myös käsitöiden käytännöllisyyden ja tarpeellisuuden kautta:

"So they have leaved a lot of their own culture, but they still keep some of the things. For example the pottery is one of the things we do the most because also in the countryside people use it for well everything. Like dishes, and decoration and many thing are made of clay. In the houses is like the main material for example for the kitchen things."

Vaikka maan alkuperäinen väestö on joutunut luopumaan suurimmaksi osaksi omasta kulttuuristaan, varsinkin Lenca- kansan keskuudessa tehdään edelleen perinteistä mustavalkoista keramiikkaa. Sharonin mukaan Lencoja on Hondurasissa alle 5000. Ennen Espanjan siirtomaa-aikaa heitä oli paljon enemmän, mutta siirtomaa- aikana ja sen jälkeen väestö pieneni.

Perinteisten käsitöiden tekoa opetetaan paljon honduralaisissa kouluissa. Lisäksi maan hallitus pyrkii nykyisin elvyttämään varsinkin alkuperäisväestön kulttuuria sekä perinteisten käsitöiden tekemistä. Järjestöjen ja yhteisöille annettujen avustusten myötä ihmiset voivat aloittaa käsitöiden teon ja myydä niitä paikallisesti tai ulkomaille. Keskustelu siirtyi tätä kautta yleisesti alkuperäiskansojen kulttuurien sekä kielten ja kulttuurin säilyttämiseen.

Lopuksi Amerikassa, Louisianan osavaltiossa lapsuutensa elänyt Carol kertoi pajaan tuomistaan käsitöistä. Hänen sukujuurensa ovat Suomessa sekä Karjalassa. Lisäksi hänellä on sukulaissuhteita Norjaan, joten hänen käsitöihinsä liittyvät kertomuksensa liittyivät monen maan kulttuuriin. Carol virkkasi koko työpajan ajan "spool knitting"- tekniikan avulla nauhaa (kuva 17). Puolaan naulattujen naulojen ja langan virkkaaminen näiden naulojen väliin muodostaa nauhaa, jota voi hyödyntää muiden käsitöiden teossa tai sellaisenaan. Tämä oli yksi käsityötekniikka, jonka hän

lapsuudessaan ja nuoruudessaan oli oppinut koulussa, virkkaamisen, kutomisen, kirjomisen ja neulomisen lisäksi. Käsitöitä ei tehty vain hovin vuoksi vaan niillä piti olla jokin funktio.

Amerikassa varsinkin tilkkutöiden tekeminen on edelleen suosittu käsityön muoto. Carol muistaa äitinsä kanssa leikanneen tilkkutöihin paloja. Perinteisesti tilkkutöitä tekevät naiset kokoontuivat tekemään yhdessä esimerkiksi peittoja:

"In fact many of the quilts that you find women got together and they quilted with each other. You know they had huge places and they came together and then when they made one for somebody then they would just take turns doing these. Or they would have contest and so on. And make money for certain things."

Sharon tiesi, että tilkkutöitä tehdään jonkun tarinan pohjalta, joka voi olla esimerkiksi oman lapsen elämästä. Tilkkutöiden tekeminen kuuluu Amerikassa muun muassa amishien kulttuuriin, mutta alun perin Amerikkaan tilkkutyöt tulivat eurooppalaisten vaikutuksesta.

Omassa elämässään Carol on huomannut, että hänen itsensä valmistamien käsitöiden tekeminen liittyy aina yhdessä olemiseen:

"I was in Norway sitting together with relatives so I made a pair of mittens and I have to be with people to do these things. I can't just do it alone. I don't sit around and just do anything alone."

Carol puhui myös paljon revinnäisten teosta. Amerikassa niitä tehdään paljon, mutta niiden tekeminen kuuluu vahvasti myös norjalaiseen ja suomalaiseen käsityöperinteeseen. Carol käytti norjalaista nimitystä "hardanger" puhuessaan revinnäisistä (kuva 18). Carol oppi niiden teon yhdeltä norjalaiselta naiselta. Revinnäisiä tehdessä kankaasta poistetaan lankoja tietyn mallin mukaisesti. Tämän jälkeen jäljelle jäävät langat kirjotaan yhteen ja näin muodostuu reikäkirjontaa (kuva 19). (Pohjoista käsityökieltä.)

KUVA 17. Spool knitting.

KUVA 18. Hardanger.

KUVA 19. Keskustelua kirjontatöiden valmistamisesta.

Carol kertoi lisäksi norjalaisesta kansantaiteesta ”rosemalingista”, jota perinteisesti miehet ovat tehneet. Talvella, kun oli vähemmän tekemistä, miehet koristelivat talon seinät, katon ja huonekalut koristeellisella maalaustekniikalla.

Kahvituon aikana ja sen jälkeen keskustelua vielä jatkettiin. Mirja sanoi, että pajan aikana oli hauska huomata, millaisia käsitöitä etenkin kouluissa eri puolilla maailmaa opetetaan. Yhteneväisyyksiä löytyy, kuten ylipäänsä käsityötekniikoissa, mutta jokaisessa kulttuurissa on omat erityiset piirteensä ja käsityötekniikkansa. Näytin millaista peittoa olimme yhdessä neulekerholaisten kanssa tekemässä ja kerroin, että siihen voivat osallistua myös muutkin halukkaat. Työpajan loppuvaiheessa oli tarkoituksena keskustella myös vielä enemmän yhteisöllisen käsityön tekemisestä ja yhteisöllisen teoksen toteuttamisesta Kompassin uusiin tiloihin, mutta muissa keskusteluissa oli mennyt sen verran aikaa, että lopussa ihmiset eivät jaksaneet enää keskittyä syvemmin tähän aiheeseen. Joitain ideoita ja ajatuksia tuli kuitenkin ilmi. Mirja oli tuonut mukanaan pajaan myös tekemiään tilkkujaan, joita voitaisiin hyödyntää yhteisen tilkkupeiton teossa (kuva 20.) Kompassi ehti myös mennä kiinni ennen työpajan loppumista, joten lähdimme perjantaina viimeisinä Kompassilta viikonlopun viettoon.

KUVA 20. Mirjan neulomia tilkkuja

7.2.2 Työpaja Petosen asukastuvalla

Toisen järjestämäni työpajan oli tarkoitus alkaa tiistaina 8.3.2011 kello 17.30, mutta pajaan osallistuneet naiset saapuivat paikalle vasta vähän ennen kuutta. Pajaan osallistuivat naistenryhmästä Sudanista kotoisin olevat Regina ja Grace sekä etiopialainen Almaz. Regina toi mukanaan pajaan myös pienen tyttärensä. Työpajan aikana yhteisenä kielenä käytettiin suomea. Välillä englantia käytettiin tukemaan keskustelua ja pajan aikana naiset kyselivät omalla kielellään neuvoja toisiltaan sanojen kääntämiseksi suomeksi. Koska Petosen asukastuvalla työpajatilassa ei ollut tietokonetta käytettävissä, otin mukaani myös kaksi erilaisista käsityökulttuureista kertovaa kirjaa, joita voitaisiin käyttää myös apuna keskustelussa.

Grace aloitti keskustelun kertomalla omasta käsityöharrastuksesta ja sen historiasta sekä Sudanin käsityökulttuurista. Hän on tehnyt käsitöitä jo pienestä pitäen ja käsityöt merkitsevät hänelle nykyään samaa kuin harrastukset. Grace oppi mummoltansa käsityötaidon seuraamalla tämän käsitöiden tekoa ja yrittämällä matkia sitä mitä mummo teki. ”Ja sitten se koko ajan kehitty ja kehitty. Aina jos minä istun ilman mitän, sitten mulla on ajatus että parempi jos käsi toimii, se on parempi”, Grace kertoo. Hän tekee paljon virkkaamalla ja kirjomalla esimerkiksi liinoja (kuva 21).

KUVAT 21 ja 22. Grace näytti työpajan aikana tekemiään liinoja.

Kun ihmiset menevät Sudanissa naimisiin, häälähjaksi tehdään hääparin tulevaan kotiin tekstiilejä. Näihin kuuluvat pöydille ja sohville laitettavat liinat sekä esimerkiksi makuuhuoneen päiväpeitto. Kankaisiin kirjotaan värikkäillä langoilla kukka -aiheisia kuvioita ja liinoihin virkataan kauniit reunat (kuva 22). Tekstiilit ovat tärkeitä sisustuksessa ja niillä koristellaan koko olo- ja makuuhuone.

Gracen mukaan etenkin Etelä-Sudanissa melkein kaikki naiset osaavat tehdä tällaisia käsitöitä. Kun esimerkiksi ystäväpiiristä joku on menossa naimisiin, ystävät ja sukulaiset tekevät yhdessä morsiamelle ison ”laukun” tekstiilejä uuteen kotiin myötäjaislahjaksi. Tällainen on arvokas ja kallis lahja.

Regina oli tuonut pajaan keskeneräisen kirjontatyön, ja hän näytti miten liinaa kirjotaan. Ensin valitaan malli, joka piirretään kankaalle. Tämän jälkeen kuvion kohta pingotetaan ompelukehyksen avulla ja kuvio kirjotaan monivärisellä puuvillalangalla.

KUVA 22. Kirjontamalli.

Tämän jälkeen Almaz kertoi etiopialaisen käsityökulttuurin piirteistä ja omasta käsityötaidostaan sekä pitämistään käsitöistä. Suomessa asumisensa aikana hän oli vierailut Etiopiassa ja tuonut tuliaisiksi paikallisia käsitöitä. Ensiksi hän näytti liinaa ja tyynynpäällisiä, joihin oli kirjottu ristikuvioita. Almaz sanoi niiden liittyvän kristinuskoon. Ristikuvio on hänelle tärkeä symboli. Hän oli halunnut ostaa tekstiilit juuri tuon kuvion vuoksi. Hän osaa myös itse kirjoa sekä tehdä punontatöitä. Almaz näytti koria, jonka oli ostanut etiopialaisilta markkinoilta. Kori on tehty ruhosta, joka on keräämisen jälkeen kuivattu ja värjätty. Kun materiaalia halutaan käyttää korien

valmistamiseen, ruohot kostutetaan ja halkaistaan kahtia. Almaz näytti korin avulla, miten punonta tapahtuu. Almazin työpajaan tuoman korin nimi on Moseb, jota käytetään perinteisesti ruoka-astiana (kuva 23). Ruokailussa käytettävät korit ovat isompia, mutta käytännön syistä hän ei pysynyt tuomaan sellaista mukanaan Suomeen. Kuten monissa muissakin Afrikan maissa, syöminen on yhteisöllinen tapahtuma ja ruoka syödään käsin samasta astiasta.

Almazin puheesta tuli ilmi, miten hän haluaisi Suomessakin tehdä punontatöitä. Hän kaipasi omaan kulttuuriinsa liittyvien käsitöiden tekoa sekä harmitteli myös sitä, ettei samanlaista punontamateriaalia Suomesta löydy. Kerroin, että Suomessakin punotaan paljon koreja luonnonmateriaaleista, vaikka materiaalit eivät ehkä aivan samanlaisia olekaan. Tästä innostuneena Almaz kertoi hankkivansa jotain vastaavanlaista omaan käyttöönsä.

Toinen ruokaan liittyvä perinteinen kori on nimeltään Agelgel (kuva 24). Sitä käytetään ruoan mukana kantamisessa. Almaz kertoi, että kun Etiopia soti Italiaa vastaan siirtomaa- aikana, sotilaat kuljettivat ruokansa selässään tällaisissa koreissa. Kori on käytännöllinen ja helppo kuljettaa mukana. Korin sisus tehdään punomalla ja päällyysosa nahasta. Päällyysosan teosta vastaavat nahkurit, jotta nahka saadaan käsiteltyä oikeanlaiseksi. Vaikka Almazin etiopialaisilta markkinoilta ostama kori on vain malli oikeasta korista, sen kautta sai hyvän käsityksen korin rakenteesta ja käytöstä.

KUVAT 23 ja 24. Almaz kertoo Mosebin ja Agelgelin valmistamisesta sekä käytöstä.

Itse näytin työpajan loppupuolella vielä isoisäni tekemää tuohikoria ja isoisoäitini sekä mummini tekemiä virkkuu- ja neulontatöitä. Tuohikori herätti kiinnostusta varsinkin sen materiaalin ja iän vuoksi. Naiset ymmärsivät sen arvon ja keskustelimme siitä, miten nykyajan käsityömateriaalit eivät ole mielestämme mitään verrattuna aiemmin käytettyihin.

Kysyin työpajan lopuksi millaisia muita merkityksiä käsitöihin liittyy naisten kotimaassa ja miten muuten käsitöihin liittyvä yhteisöllisyys ilmenee. Regina kertoi, että Sudanissa on paljon järjestöjä, jotka pyrkivät auttamaan toimintansa kautta kouluttamattomia naisia. Naiset tekevät järjestöjen kautta yhteisöissä esimerkiksi paljon koreja, joita myydään ulkomaille. Käsitöitä tehdään siis paljon toimeentulon saamiseksi. Grace muisteli miten hän oli nuorena tehnyt paljon äitipuolensa kanssa liinoja, jotka oli myyty esimerkiksi Keniaan.

Almaz kertoi vielä miten etiopialaisissa kouluissa käsityön opetuksella on suuri merkitys ja varsinkin tyttöjen täytyy osata tehdä käsitöitä. Käsitöitä tehdään jokapäiväiseen käyttöön tai myytäväksi ja rahaa hankitaan myös yhdessä käsitöitä tekemällä:

”Ja sitten jos ehkä minä tarvitsen raha, minulla ei ole rahaa minun naapurit ja kaikki ystävät tehdä nopeasti. Ehkä me tekee yhdessä. Ja sitten se kestää ehkä kolme tai neljä päivää ja sitten se menee nopeasti kauppa. Me muut voidaan ja saa otta rahaa.”

Käsitöitä tehdään myös ystäville yhdessä kuten Sudanissakin. Almazin mielestä käsitöiden tekeminen yhdessä on tärkeä osa ihmisten arkista elämää ja kulttuuria Sudanissa:

”Ja se on hyvä me jutella yhdessä, me istuu yhdessä, me juoa kahvia, me nauretaan. Ja semmonen aika on hyvä meille ja se on meidän kultturi. Se on hyvä istuu yhdessä ja tekee jotakin yhdessä. Se on tärkeää. Ja sen tekee, aina me keksii tekemistä tai jotakin.”

7.3 Työpajojen toteuttamisen arviointia

Järjestetyt työpajat mahdollistivat erilaisista kulttuureista ja käsitöistä keskustelemisen eri näkökulmista hyvin eri tasoilla. Keskustelu eteni niin yleisellä, globaalilla sekä yksittäisten tiettyjen maiden kulttuurien tasolla tai ihmisten henkilökohtaisten omaa elämää koskevien kertomusten, tiedon ja mielipiteiden kautta. Varsinkin Kompassilla järjestetyn työpajan aikana keskustelu oli hyvin monivivahteista, mutta kuitenkin aiheeseen liittyvää. Keskustelua syntyi luonnollisesti eikä keskustelua eteenpäin vieviä kysymyksiä tarvinnut esittää.

Molemmissa työpajoissa keskusteleminen omasta kulttuurista sekä muiden maiden kulttuureista koettiin mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi. Tästä kertoo esimerkiksi se, että osallistujat olivat ennen työpajaa miettineet, mitä kertovat työpajassa ja toivat mukanaan käsitöitä sekä kuvia esiteltäviksi. Työpajoissa esitellyt käsityöt ja kuvat tukivat keskustelua sekä lisäsivät keskustelun syvyyttä ja monipuolistivat keskustelun aihealueita. Kun tiettyjä asioita ei voitu sanallisesti esittää niin hyvin tai jokin jäi epäselväksi, käsitöiden ja kuvien avulla oli myös helpompi tehdä asia ymmärrettäväksi.

Etenkin Kompassin tiloissa järjestetyn työpajan aikana osallistujilla oli paljon kerrottavaa ja jaettavaa toisille työpajassa mukana oleville. Suurimmaksi osaksi tästä johtuen, työpajan lopetus ei mennyt aivan suunnitelmieni mukaisesti. En osannut varautua siihen, että ihmisillä olisi niin paljon kerrottavaa. Kokonaisuudessaan työpaja sujui kuitenkin hyvin ja ihmiset tuntuivat olevan tyytyväisiä sen antiin.

Petosen asukastuvalla järjestettyyn työpajaan saapui vähemmän osallistujia kuin odotin. Osallistujien vähäisyys ei kuitenkaan haitannut työpajan sujumista, koska kaikki osallistujat olivat kiinnostuneita käsitöistä, joka oli hyvä lähtökohta työpajalle. Naiset toivat pajaan näytettäväksi käsitöitä ja kertoivat henkilökohtaisesti tekemistään käsitöistä sekä maansa käsityökulttuurista yleisesti. Käsityötaito on opittu jo lapsena ja se on tärkeä osa oman maan kulttuuria. Nämä asiat tulivat myös ilmi ensimmäisessä järjestämässäni työpajassa. Omassa kulttuurissa ja lapsuudessa opittuja käsitöitä tehdään ja halutaan tehdä edelleen myös Suomessa.

Myös sudanilaiseen ja etiopialaiseen kulttuuriin liittyvä yhteisöllisyys tuli vahvasti esille toisen järjestämäni pajan aikana. Yhdessä ystävien ja sukulaisten kanssa valmistetaan näissä maissa käsitöitä esimerkiksi lahjaksi, mutta myös myytäväksi. Käsitöiden tekemisellä on siis monenlaisia merkityksiä naisten synnyinmaissa ja yhdessä tekeminen on yksi tärkeä osa käsitöiden valmistamista. Suomalaisen yksilökeskeisen kulttuurin kasvattina oli kiinnostavaa kuulla, miten yhteisöllisyys voi olla joissain maissa niin arkipäiväinen asia, ettei sen merkitystä tarvitse sen suuremmin miettiä tai ettei sen luomiseen tarvita ulkopuolelta järjestettyjä mahdollisuuksia.

Petosen asukastuvalla järjestämäni työpaja (kuva 25) sujui mielestäni hallitummin kuin Kompassilla järjestetty paja. Osallistujia kummassakin pajassa oli melkein yhtä paljon, mutta keskustelu eteni hieman loogisemmin naistenryhmässä. Kompassilla pajan aikana ihmiset kommentoivat enemmän kuulemaansa ja näkemäänsä kuin Petosen asukastuvalla järjestetyn pajan aikana. Tämä saattoi johtua siitä, etteivät kaikki Kompassin työpajaan osallistuneista tunteneet entuudestaan toisiaan ja

kulttuuritaustat olivat erilaisia, joka lisäsi keskustelua. Toisessa työpajassa naiset olivat tunteneet jo kauemmin toisensa ja he olivat Afrikasta lähtöisin, joten käsityöt, tekniikat ja tietyt afrikkalaisten kulttuurien piirteet olivat tuttuja osallistujille, eikä niitä kohtaan herännyt kysymyksiä.

Asukastuvalla pidetyn työpajan aikana keskustelussa oli välillä hiljaisiakin hetkiä, jolloin kysyin keskustelua herätteleviä kysymyksiä. Myös suomenkielellä puhuminen asetti osittain keskustelulle rajoitteita. Ympäristöllä oli myös merkitystä työpajojen sujumisessa. Asukastuvalla työpajalle oli varattu oma tila, joten ympäristöltään se oli rauhallisempi kuin Kompassin tila, jossa ympäristön muu elämä teki työpajasta rauhattomamman. Koska Petosen asukastuvalla järjestetyn työpajan pitämiseen oli varattu vähemmän aikaa, mietin ehkä myös tarkemmin työpajan sisältöä ja ajan käyttöä ennen pajan toteuttamista.

KUVA 25. Petosen asukastuvalla järjestetyn työpajan aikana keskusteltiin afrikkalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvistä käsiöistä.

8 POHDINTA

Aiheen ja työhön sisältyvien tavoitteiden muotoutuminen oli pitkän prosessin tulos. Koska kulttuurit, käsityöt ja monikulttuurisuus ovat aiheena hyvin laajoja, opinnäytetyön tekemiseen sisältyi paljon mielenkiintoisia näkemyksiä, kokemuksia ja haasteita. Perehtyminen ja syventyminen työni aihetta koskevaan kirjalliseen ja dokumentoituun aineistoon olivat aikaa vieviä. Lisäksi työpajojen suunnitteleminen ja toteuttaminen olivat itselleni haasteellisia tehtäviä.

Tutustuminen Kompassiin ja monikulttuuriin ryhmiin herättivät ajatuksia sekä uusia näkökulmia työhöni liittyen. Työskentely Kompassissa mahdollisti havainnointien suorittamisen. Knitting Clubin sekä Kansainvälisen naistenryhmän kautta pääsin perehtymään lähemmin työni aihealueeseen. Toimintaan osallistuminen mahdollisti myös työpajojen suunnittelun ja toteutuksen.

Järjestämäni työpajojen kaltaisia pajoja en ole aiemmin ohjannut. Erilaiset kulttuurit ja niihin liittyvät käsityöt tuntuivat olevan aiheina hyvin monipuolisia sekä ajatuksia että keskustelua herättäviä. Pitämäni työpajat antoivat minulle sekä oletettavasti myös muille osallistujille, paljon uutta tietoa eri maiden kulttuureista ja käsitöistä. Työpajojen aikana käydyissä keskusteluissa tuli hyvin esille, miten monen tasoisia merkityksiä ja tarkoituksia käsitöihin liittyy niin yhteiskunnan kuin yksittäisen ihmisenkin näkökulmasta tarkasteltuna. Suurin osa työpajaan osallistuneista koki käsityöt tärkeäksi osaksi elämäänsä ja omaa kulttuuriaan. Käsityötaito on opittu usein jo lapsuudessa ja käsitöistä on tullut tätä kautta merkittävä osa arkista elämää ja harrastuksia.

Työpajojen suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät ongelmat vaikuttivat kuitenkin työpajojen järjestämiseen. Vaikka yritin monin keinoin saada ihmisiä osallistumaan työpajoihin, kumpaankin työpajaan osallistui melko vähän ihmisiä. Tämän vuoksi toiminnan havainnointi keskittyi pieneen ihmisryhmään. Osallistujat, joiden kanssa pystyin keskustelemaan työpajojen sisällöstä ja tarkoituksesta, saivat mahdollisesti myös paremman kuvan pajoista, kuin pelkästään sähköpostini lukeneet ihmiset. Aikatauluni oli tiukka ja työpajojen pitämiseen varattu aika rajallinen. Nämä asiat vaikuttivat osittain siihen, etteivät kaikki opinnäytetyöhöni liittyvät tavoitteet toteutuneet. Jos aikaa ja osallistujia olisi ollut enemmän, myös yhteisölliseen, konkreettiseen käsityön tai teoksen suunnitteluun ja toteuttamiseen olisi voitu syventyä paremmin. Tämä olisi vaatinut jatkoksi toisen työpajan järjestämisen.

Koin pienten ryhmien kesken toteutettujen työpajojen mahdollistavan monien suunniteltujen asioiden toteutumisen ja luovan vuorovaikutusta sekä yhteisöllisyyttä

osallistujien välille. Suuremmassa ryhmässä aiheeseen syventyminen ei välttämättä olisi onnistunut. Pienemmän työpajaryhmän ohjaaminen sujui hallitummin ja työpajassa mukana olleet pystyivät osallistumaan keskusteluun monipuolisesti.

Haastatteluissa kysymyksiä aseteltiin melko vapaamuotoisesti ja näin pyrittiin saamaan haastateltavan oman näkemyksen mahdollisimman hyvin esille. Keskustelunomainen haastattelutilanne mahdollisti myös muunlaisten kuin pelkästään haastattelukysymyksiin pohjautuvien ajatusten esille tuomisen.

Niin työpajojen aikana käytyjen keskustelujen kuin haastattelujenkin analyysit toivat esille samankaltaisia teemoja. Näitä teemoja olivat käsitöiden liittyminen merkittävästi kunkin omaan henkilökohtaiseen elämään ja oman maan kulttuuriin. Käsitöihin liittyvät kulttuuriset sekä uskonnolliset symbolit ja merkitykset, käsitöiden funktionaalisuus ja koristeellinen arvo sekä käsitöiden tekemiseen liittyvä yhteisöllisyys muodostuivat myös keskeisiksi teemoiksi. Aiempien tutkimusten sekä tämän opinnäytetyön myötä saadut tulokset tukivat toisiaan.

Halusin työni kautta pohtia myös sitä, millaisia mielenkiinnon kohteita erityisesti maahanmuuttajataustaisilla ihmisillä on käsitöihin liittyen. Maahanmuuttajille tarkoitettua harrastustoimintaa on monenlaista, mutta esimerkiksi käsityöryhmiä on ilmeisesti melko vähän. Koska monissa kulttuureissa käsitöihin liittyvä toiminta on osa ihmisten arkipäivää ja sosiaalista kanssakäymistä, myös Suomeen muuttaville olisi hyvä olla tarjolla enemmän ohjattuja käsityöryhmiä.

Knitting Clubin ja Kansainvälisen naistenryhmän ohjaajien kanssa käytyjen keskustelujen sekä järjestämieni työpajojen kautta huomasin myös, millaisia haasteita ja mahdollisuuksia monikulttuuristen ryhmien ohjaamiseen liittyy. Heinin mukaan ryhmien vetäminen on hyvin antoisaa, mutta hyvinkin erilaisissa elämän tilanteissa – ja rytmeissä elävien ihmisten kanssa toimiminen on välillä hieman vaikeaa. Aikaan liittyvät käsitykset voivat myös vaikuttaa toimintaan. Ryhmissä olevien osallistumisaktiivisuus vaihtelee joka kerralla. Kerhon vetämiseen täytyy osata suhtautua rennosti ja avoimesti sekä joustaa tilanteiden mukaan. Varshan puheissa tulivat ilmi samoja asioita ja erityisen haastavaksi hän koki ihmisten motivoinnin sekä innostamisen harrastamaan uusia asioita. Tärkeää tällaisten kerhojen vetämisessä on myös toiminnan jatkuvuus, jotta ihmiset tutustuvat toisiinsa ja kokevat olevansa osa ryhmää sekä pystyvät vaikuttamaan toiminnan kehittämiseen.

Suunnittelemieni ja järjestämieni työpajojen aikana tuli esille edellä mainittuja asioita sekä lisäksi se, miten kommunikointi saataisiin mahdollisimman tasavertaiseksi ryhmän sisällä. Ryhmien tapaamisissa täytyy sopia ennakkoon tietyn kielen käyttämisestä yleisen keskustelun aikana. Eleet, ilmeet ja muunlainen nonverbaalinen viestintä tukevat osaltaan keskustelua. Työpajojen aikana käytetyt kuvat ja käsityöt olivat myös hyviä havainnointivälineitä.

Keskustelu mielenkiintoisesta aiheesta on hyvä lähtökohta muodostettaessa uutta ryhmää ja tuettaessa sen sisäisen vuorovaikutuksen sekä yhteistoiminnan syntymistä. Osallistujilla tulee olla mahdollisuus tuoda tasavertaisesti esille ajatuksensa ja mielipiteensä, jotta voidaan yhdessä kehittää ja luoda uutta toimintaa. Ohjaajan olisi syytä myös havaita keskusteluissa ilmenevät keskeisimmät asiat ja viedä niiden kautta eteenpäin yhteistoimintaa.

Näkemykseni mukaan sillä ei ole suurta merkitystä, toimiiko ryhmien ohjaajana suomalainen vai maahanmuuttajataustainen henkilö. Oleellisinta ei myöskään välttämättä ole käsityöryhmien toiminnassa, millaisia käsitöitä tehdään tai millä tekniikoilla. Tärkeämpää on mahdollisuus yhdessä tekemiseen, toisten ihmisten tapaamiseen, keskusteluihin ja erilaisten näkemysten välittämiseen kanssaihmisille. Tällaisten ryhmien kautta maahanmuuttajille sopeutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan voi olla luontevampaa ja mielekkäämpää. Jos ryhmissä on mukana myös kantasuomalaisia, maahanmuuttajataustaiset voivat saada helpommin kontakteja valtaväestöön ja tutustuvat samalla suomalaisen kulttuurin piirteisiin.

Ihmisillä on erilaisia käsityksiä ja henkilökohtaisia kokemuksia käsitöihin liittyen. Taustalla ovat omaan kulttuuriin liittyvät tavat ja tottumukset. Vaikka oman synnyinmaan ja paikan kulttuuri ovat osa jokaisen ihmisen taustaa, kulttuuri ei itsessään välitä ja kerro yksittäisten ihmisten elämästä. Ihmiset synnyttävät kulttuuria ja välittävät sitä eteenpäin oman toimintansa kautta. Kuten Heini totesi haastattelun loppuksi: ”Jakakaa omia kulttuurejanne, omia kulttuuriperintöjanne eteenpäin.” Käsitöiden tekemisen kautta syntyvä aktiivinen toiminta yhdistää ihmisiä ja samalla voi helpottaa sekä rikastuttaa eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssakäymistä.

KUVAT

KUVA 1. Lasihelmien valmistusta Pendukassa: Päivikki Rouvinen 2010.

KUVA 2. Valmiita lasihelmiä: Päivikki Rouvinen 2010.

KUVA 3. Puunkaiverrusta Hondurasissa: Vega, A. H. 2010. Adalberto.H.Vega's photostream. Wood carver, IMAPRO El Progreso, Honduras. Flickr:
<http://www.flickr.com/photos/ahvega/page3/>

KUVA 4. Maya figuuri: Hammel, K. 2009. 10 souvenirs to buy in Honduras. Gadling:
<http://www.gadling.com/2009/12/10/10-souvenirs-to-buy-in-honduras/>

KUVA 5. Ruukun valmistamista: Flickr. Honduras, ruta Lenca : La Campa #20.
<http://www.flickr.com/photos/99201204@N00/3267618478/>

KUVA 6. Lencojen perinteisesti kuvioima ruukku. Artfully blessed. Lenca Double-Handled Pot.
<http://www.artfullyblessed.com/shop/Pottery/Lenca-Double-Handled-Pot>

KUVA 7. Kompassin tilaa koristavat liput: Päivikki Rouvinen 2009.

KUVA 8. Työpaja Kompassilla 2009: Jonna Pajamäki 2009.

KUVA 9. Ensimmäisen silmukan luonti: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 10. Neulomiseen vinkkejä: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 11. Kuva Marttojen rekasta: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 12. Neliön virkkaamisen opettelua: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 13. Valmis isoäidin neliö: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 14. Pyyhepeitto: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 15. Mongolialaisen naisen kesäasu.: Face Music - Mongolian traditional costumes. Mongolian traditional (national) costumes. http://www.face-music.ch/bi_bid/trad_costumes_en.html

KUVA 16. Miehen asu ja päähine: Face Music - Mongolian traditional costumes. Mongolian traditional (national) costumes. http://www.face-music.ch/bi_bid/trad_costumes_en.html

KUVA 17. Spool knitting: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 18. Hardanger: Päivikki Rouvinen.

KUVA 19. Keskustelua kirjontatöiden valmistamisesta: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 20. Mirjan neulomia tilkkuja: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVAT 21. ja 22. Grace näytti työpajan aikana tekemiään liinoja: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 22. Kirjontamalli: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVAT 23. ja 24. Almaz kertoo Mosebin ja Agelgelin valmistamisesta sekä käytöstä: Päivikki Rouvinen 2011.

KUVA 25. Petosen asukastuvalla järjestetyn työpajan aikana keskusteltiin afrikkalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvistä käsitöistä. Päivikki Rouvinen 2011.

KUVIOT

KUVIO 1. Opinnäytetyöprosessin vaiheet.

KUVIO 2. Opinnäytetyön viitekehys.

LÄHTEET

- Anttila, P. 1996. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Taito-, taide- ja muotoilualojen tutkimuksen työvälaineet. Jyväskylä: Gummerus.
- Gianturco, P. & Tuttle, A. 2000. In her hands. Craftswomen changing the world. New York: Monacelli Press.
- Hapuli, I., Ovaskainen, S., Pajamäki, J. & Rouvinen, P. 2009. Toimintaa Monikulttuurikeskus Kompassissa. Tutkivan toiminnan harjoitustyö. Savon ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia.
- Heikkinen, K. 1997. Käsityöt naisten arjessa. Kulttuuriantropologinen tutkimus pohjoiskarjalaisten naisten käsityön tekemisestä. Jyväskylä: Gummerus.
- Herald, J. 1993. World crafts. A celebration of designs and skills. USA: Lark Books.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Jaakkola, M. 2005. Suomalaisen suhtautuminen maahanmuuttajiin vuosina 1987-2003. Helsinki: Hakapaino.
- Jokisalo, J. 2010. Suomalaisen rasismien kolonialistisista juurista. Teoksessa J. Jokisalo & R. Simola (toim.) Kulttuurisia kohtaamisia. Juva: Bookwell.
- Keskinen, S., Rastas, A. & Tuori, S. 2009. En ole rasisti mutta... maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Tampere: Vastapaino.
- Laakkonen, R. 1997. Suomen siirtolaisuus. Teoksessa. T. Dahlgren, J. Kortteinen, K.J. Lång, M. Pentikäinen & M. Scheinin (toim.) Vähemmistöt ja niiden syrjintä Suomessa. Helsinki: Yliopistopaino, 123- 132.
- Lasonen, J., Halonen, M., Kemppainen, R. P. & Teräs, M. 2009. Monikulttuurisuus, kulttuurienvälisyys ja osaamisen tunnustuksen tarve. Teoksessa J. Lasonen & M. Halonen (toim.) Kulttuurienväläinen osaaminen koulutuksessa ja työelämässä. Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 43. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, 9- 21.
- Legrand, C. Textiles: A world tour. Discovering traditional fabrics and patterns. London: Thames & Hudson.
- Liebkind, K. (toim.) 1994. Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Hakapaino.
- Liebkind, K. 1994. Maahanmuuttajat ja kulttuurien kohtaaminen. Teoksessa K. Liebkind (toim.) Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Hakapaino, 21-23, 35-38.
- Maiche, K. 2011. Myytit maahanmuuttokeskustelussa. Voima- lehti 1, 5.
- Matinheikki- Kokko, K. 1997. Monikulttuurinen Suomi. Teoksessa P. Pitkänen (toim.) Näkökulmia. Monikulttuuriseen Suomeen. Helsinki: Edita, 9-20.

Repo- Kaarento, S. 2007. Innostu ryhmästä. Miten ohjata oppivaa yhteisöä. Vantaa: Dark.

Ruotsala, H. 2005. Kentällä. Teoksessa P. Korkiakangas, P. Olsson & H. Ruotsala. (toim.) Polkuja etnologian menetelmiin. Saarijärvi: Gummerus.

Saukkonen, P. 2010. Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka. Tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä. Helsinki: Yliopistopaino.

Talvitie, J.K. & Hiltunen, J. 1993. Mayamaa. Muinaisten mayojen maailmaa tämän päivän ihmiselle. Forssan: Forssan kirjapaino.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus.

Valtonen, P. 2001. Latinalaisen Amerikan historia. Tampere: Tammer- Paino.

Sähköiset:

Kojonkoski-Rännäli, S. 2009. Käsityötaidonoppimisesta. [viitattu 11.2. 2011].

Saatavissa: http://www.edu.fi/perusopetus/kasityo/pohdintoja_kasityo-oppiaineesta/kasityotaidon_oppimisesta

Kuopion Settlementti Puijola ry. Monikulttuurikeskus Kompassi. [viitattu 2.2.2011].

Saatavissa: <http://www.puijola.net/kompassi/?Kompassi>

Käsityö. Suomen käsityön museo.[viitattu 2.2.2011]. Saatavissa: <http://www.avoinmuseo.fi/craftmuseum/muotoilusanat/sana.php?sana=kasityo>

Martat hidastavat ja opettavat tilkkurekan kyydissä. 2011. Martat – Marttaliitto.[viitattu 18.2.2011]. Saatavissa: <http://www.martat.fi/medialle/?x127892=176370367>

Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus. 1951. [viitattu 1.3.2011] Saatavissa: http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2

Partanen, S. 2010. Vapaa-ajan toiminnan merkitys maahanmuuttajanaisten hyvinvoinnille - esimerkkinä monikulttuurinen käsityökerho. Saimaan Ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala Lappeenranta. Toimintaterapian koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [viitattu 16.2.210]. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17088/Partanen_Sirkku.pdf?sequence=1

Penduka, for you, for us! [viitattu 23.2.2011]. Saatavissa: <http://www.penduka.com/en/for-us/>

Pohjoista käsityökieltä. Kooste käsitöistä Skandinaviassa - perinnettä ja nykypäivää. Käspaikka- Käsityöverkossa. [viitattu 11.3.2011]. Saatavissa: http://www.kaspaikka.fi/kulttuuri/pohjoista_kasityokielta/norja/hardangerkirjonta.html

Tilkkurekka- kiertueen tavoitteena kerätä tilkut maailman suurimpaan tilkkupeittoon Martat- Marttaliitto 2011. [viitattu 18.2]. Saatavissa:
<http://www.martat.fi/medialle/?x127892=170545559>

Yhteisöllisyys lukiossa. 2011.[viitattu 11.2.2011].
Saatavissa:http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/teemat/yhteisollisyys_lukiossa

Vartiainen, L. 2010. Yhteisöllinen käsityö. Verkostoja, taitoja ja yhteisiä elämyksiä. Itä- Suomen yliopisto. [viitattu 15.2.2011]. Saatavissa:
http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-61-0088-3/urn_isbn_978-952-61-0088-3.pdf.

Wii- von Konow, L. 2009. Hätilänmäen taidetalkoot. Miten innostua ja innostaa? Hämeen ammattikorkeakoulu. Ohjaustoiminnan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [viitattu 18.2.2011]. Saatavissa:
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5283/Wii-von_Konow_Laura.pdf?sequence=2

Wii-von Konow, L. 2009. Yhteisöt ja yhteisöllisyys. Curec. Cultural Recreation Bulletin. [viitattu 22.2. 2011]. Saatavissa:
http://www.curec.net/index.php?option=com_content&view=article&id=145%3Ayhteisot-ja-yhteisoellisyys&catid=43%3Atiedon-jyvaet-22009&Itemid=5

Welcome to the Culture workshop!

- Here is short information about workshop that I'm arranging
- Everyone in the workshop group can tell about their own culture and what kind of handicrafts are made in their culture with the way they like
- You can bring to the workshop for example pictures and handicrafts
- Before the workshop you can think especially these questions:
 - What are the positions and meanings considering handicrafts in you culture? (for example does it maintain culture, employ people, does it have symbolic meanings?)
 - What kind of crafts do you appreciate most in your culture?
 - What kinds of relations have you to making handicrafts?
 - After presentations we can talk together what came to mind. Free word!

TIME AND PLACE FOR THE WORKSHOP: Monday 14th of February. We meet together at first in Kompassi at 13.30 p.m. From there we walk to my school, which address is Niiralankatu 15. It's Turo Tailor's old cloth factory. If you know this place already, we can meet in front of the school's main entrance, which is in the side of Niiralankatu at 14.00 p.m.

You can call me or send e-mail if you have some questions:

Päivikki Rouvinen

Tel. 040 5530091, e-mail: paivikki.rouvinen@luukku.com

Kompassin tiloissa järjestettävän monikulttuurisen, kulttuureihin ja käsitöihin liittyvän työpajan tuntisuunnitelma

Paikka: Monikulttuurikeskus Kompassi, Myllykatu 1-3, 70110 Kuopio

Aika: Perjantaina 25.2.2011 kello 13.00 alkaen

1. Työpajan aloitus:

- Tervetuloiltoitus
- Esittäytyminen

2. Työpajan tavoitteiden ja sisällön esittely:

Monikulttuurisen työpajan tarkoituksena on tuoda esille kuvien, esineiden ja kertomuksien kautta, erilaisten kulttuurien piirteitä ja millaisia käsitöitä erilaisissa kulttuureissa tehdään. Osallistujat saavat vapaasti kertoa valitsemistaan aiheista, jonka jälkeen niistä keskustellaan. Lisäksi pohditaan aiheeseen liittyviä muita kiinnostavia asioita ja lopuksi suunnitellaan yhdessä yhteisöllistä käsityötä/ teosta Monikulttuurikeskus Kompassin uusiin tiloihin.

3. Osallistujat kertovat vuorollaan esineiden ja kuvien avulla omaan kulttuuriinsa liittyvistä käsitöistä.

4. Työpajan aiheesta keskusteleminen ja pohdinta:

- Millaisia ajatuksia ja näkökulmia käydyn keskustelun aikana nousee esille?
- Mitä niistä erityisesti jää mieleen?
- Millaisia merkityksiä käsitöille ja niiden tekemiselle löytyy erilaisissa kulttuureissa ja yksittäisten ihmisten elämässä?

5. Keskusteleminen siitä, miten työpajan antia voidaan hyödyntää Monikulttuurikeskus Kompassin uusien tilojen suunnittelussa ja yhteisöllisen käsityön tai teoksen toteuttamisessa.

6. Jatkoideointia niin kirjoittaen kuin piirtäen

7. Ideoiden kokoaminen

8. Suullinen palaute työpajasta

9. Kiitokset osallistumisesta työpajaan

10. Lopetus

Petosen asukastuvalla järjestettävän monikulttuurisen, kulttuureihin ja käsitöihin liittyvän työpajan tuntisuunnitelma

Paikka: Petosen asukastupa, Pyörönkaari 19, 70820, Kuopio

Aika: Tiistaina 8.3.2011 kello 17.30- 19.00

1. Työpajan aloitus:

- Tervetuloivotus
- Esittäytyminen

2. Työpajan tavoitteiden ja sisällön esittely:

Monikulttuurisen työpajan tarkoituksena on tuoda esille kuvien, esineiden ja kertomuksien kautta, erilaisten kulttuurien piirteitä ja millaisia käsitöitä erilaisissa kulttuureissa tehdään. Osallistujat saavat vapaasti kertoa valitsemistaan aiheista, jonka jälkeen niistä keskustellaan. Lisäksi pohditaan aiheeseen liittyviä muita kiinnostavia asioita ja lopuksi suunnitellaan yhdessä yhteisöllistä käsityötä/ teosta Monikulttuurikeskus Kompassin uusiin tiloihin.

3. Osallistujat kertovat vuorollaan esineiden ja kuvien avulla omaan kulttuuriinsa liittyvistä käsitöistä

4. Työpajan aiheesta keskusteleminen ja pohdinta:

- Millaisia ajatuksia ja näkökulmia käydyn keskustelun aikana nousee esille?
- Mitä niistä erityisesti jää mieleen?
- Millaisia merkityksiä käsitöille ja niiden tekemiselle löytyy erilaisissa kulttuureissa ja yksittäisten ihmisten elämässä?

5. Suullinen palaute työpajasta

6. Kiitokset osallistumisesta työpajaan

7. Lopetus